

**STUDIU ISTORIC DE FUNDAMENTARE PENTRU
IDENTIFICAREA OBIECTIVELOR CU VALOARE CULTURALĂ ÎN
VEDEREA ELABORĂRII PLANULUI URBANISTIC GENERAL AL
COMUNEI SCHELA DIN JUDEȚUL GALAȚI**

Autori: conf. dr. arh. Valeriu Eugen DRĂGAN – specialist atestat MCC
dr. arh. Ioana Maria PETRESCU
dr. arh. Bogdan Constantin STANCIU

octombrie 2019

**STUDIU ISTORIC DE FUNDAMENTARE PENTRU
IDENTIFICAREA OBIECTIVELOR CU VALOARE CULTURALĂ ÎN
VEDEREA ELABORĂRII PLANULUI URBANISTIC GENERAL AL
COMUNEI SCHELA DIN JUDEȚUL GALAȚI**

Listă de semnături:

conf. dr. arh. Valeriu Eugen DRĂGAN – specialist atestat MCC

dr. arh. Ioana Maria PETRESCU

A blue ink signature of dr. arh. Ioana Maria PETRESCU.

dr. arh. Bogdan Constantin STANCIU

**STUDIU ISTORIC DE FUNDAMENTARE PENTRU
IDENTIFICAREA OBIECTIVELOR CU VALOARE CULTURALĂ ÎN VEDEREA
ELABORĂRII PLANULUI URBANISTIC GENERAL AL
COMUNEI SCHELA DIN JUDEȚUL GALAȚI**

Cuprins

I	Obiectul studiului, metode de cercetare și instrumente de lucru	p. 2
II	Din trecutul zonei. Date istorice despre satele comunei Schela din județul Galați din perspectiva surselor documentare	p. 3
III	Comuna Schela din județul Galați. Evoluție administrativă și arhitectural-urbanistică	p. 7
III.1	Statutul administrativ al localităților actualei comune Schela	p. 9
III.2	Constatări cu privire la numărul de locuitori	p. 10
III.3	Observații privind structura tramei stradale, parcelarului și fondului construit	p. 12
IV	Repere locale cu valoare istorică, memorială și arhitectural-urbanistică din comuna Schela	p. 15
IV.1	Edificii de cult	p. 16
	Biserica „Sfânta Cuvioasă Paraschiva” din Schela	
	Biserica „Adormirea Maicii Domnului” din Negrea	
IV.2	Monumente comemorative și obiecte de patrimoniu funerar	p. 19
V	Recomandări cu caracter general pentru lucrările de construcție în comuna Schela din județul Galați	p. 20

Bibliografie	p. 23
---------------------	--------------

Anexe:

Anexa 1	Documente cartografice	7 file
Anexa 2	Documentar fotografic	16 file

**STUDIU ISTORIC DE FUNDAMENTARE PENTRU
IDENTIFICAREA OBIECTIVELOR CU VALOARE CULTURALA ÎN VEDEREA
ELABORĂRII PLANULUI URBANISTIC GENERAL AL
COMUNEI SCHELA DIN JUDEȚUL GALAȚI**

I   Obiectul studiului, metode de cercetare și instrumente de lucru

Documentația are ca obiect comuna Schela din județul Galați, compusă din două sate, Schela (reședință de comună) și Negrea (localitate componentă), și a fost întocmită cu scopul identificării obiectivelor cu valoare culturală și a caracteristicilor arhitectural-urbanistice definitorii pentru evoluția sa. Inițial, cele două localități au avut alte denumiri. Negrea, cea mai veche dintre ele, s-a numit Costache Negri iar Schela a purtat, până la 1964, numele Lascăr Catargiu.

Comuna Schela este amplasată în partea de sud a județului Galați; se învecinează cu comunele Smârdan și Șendreni, la est; Braniștea, înspre sud; Independența și Slobozia Conachi, la vest; Cuza Vodă, la nord. Este legată de reședința județului și de localitățile învecinate prin rețeaua rutieră de importanță regională: drumul județean DJ 251, care pornește din zona de nord-est a orașului Galați, traversează comuna Smârdan, apoi comuna Schela, trecând printre cele două localități componente, și se îndreaptă apoi spre Slobozia Conachi; drumul județean DJ 251 L, care se desprinde din drumul național DN 25 în centrul localității Braniștea și se orientează spre nord, în satul Schela. Satele Schela și Negrea sunt unite printr-un drum local. În comună există o rețea de transport auto pentru călători.

Din punct de vedere al așezării geografice, Schela se situează în partea cea mai de sud a podișului Moldovei, în zona unde podișul se pierde în câmpia Covurluiului. Relieful este format din câmpuri interfluviale largi, înclinate spre sud, cu altitudini ce variază de la 110 la 10 m. Zona se caracterizează prin existența unor formațiuni izolate, accente locale de înălțime, care se contrastează cu peisajul molcom. Teritoriul comunei este străbătut de Lozova, un mic curs de apă care se varsă în balta Lozovei, în comuna Braniștea.

Elaborarea prezentului studiu s-a realizat prin parcurgerea etapelor următoare: cercetarea de teren, adunarea materialelor documentare furnizate de sursele istorice editate și inedite, prelucrarea informațiilor culese în vederea reconstituirii evoluției comunei, precum și

identificarea eventualelor obiective cu valoare istorică, arhitecturală sau urbanistică, reprezentative pentru comunitate, și redactarea documentației propriu-zise.

Cercetarea de teren, efectuată în luna septembrie 2019, a constat în vizitarea comunei și inspectarea vizuală a acelor obiective de interes local, ce prezentau potențial din perspectiva resursei culturale (biserica, cimitir, case vechi etc.); au fost culese informații referitoare la istoria obiectivelor vizitate (dată de construcție; intervenții cunoscute etc.) de la localnici și autoritățile locale. Tot cu această ocazie s-a realizat documentarul fotografic prezentat în anexe.

Pentru istoria și evoluția satelor componente au fost studiate, pe lângă bibliografia specifică, documente cartografice (hărți ale regiunii) și lucrări monografice ale localității și ale zonei. Prelucrarea datelor a constat în coroborarea informațiilor culese, urmată de structurarea și ordonarea lor.

Studiul cuprinde cinci părți: capitolul introductiv, rezervat metodelor de cercetare; date istorice despre satele comunei Schela; evoluția administrativă, urbanistică și arhitecturală a așezării; prezentarea reperelor locale și a obiectivelor cu valoare din comună; formularea unor concluzii privind atitudinea administrației locale în raport cu obiectivele de interes local. Textul este urmat de lista bibliografiei consultate, precum și de un corp de anexe (documentele cartografice și documentarul fotografic).

II Din trecutul zonei. Date istorice despre satele comunei Schela din județul Galați din perspectiva surselor documentare

Comuna Schela este compusă din satele Negrea și Schela. Cu toate că Schela îndeplinește rolul administrativ de reședință a comunei, dintre cele două sate, Negrea este prima așezare constituită.

La înființare, cele două localități au purtat nume diferite de cele de acum, astfel Negrea a purtat numele de Costache Negri¹ până în 1932 iar Schela s-a numit Lascăr Catargiu² până în anul 1964.

---

¹ Costache Negri (1812-1876), scriitor, om politic de marcă, mare patriot. Participant deosebit de activ – din țară sau din exil – la revoluția din 1848, prieten apropiat al lui Alexandru Ioan Cuza, susținător fervent al Unirii Principatelor; deține cele mai înalte funcții diplomatice în perioada din preajma dar și după Unire. Se retrage din viața politică și publică odată cu detronarea domnitorului Alexandru Ioan Cuza.

² Lascăr Catargiu (1823-1899), susținător al ideilor pașoptiste și al Unirii Principatelor, prim-ministru în mai multe mandate în timpul regelui Carol I, lider al partidului conservator. Încearcă pe căi diplomatice obținerea independenței României înaintea desfășurării războiului din 1877-1878.

Începuturile satului Negrea

- 1879** Dicționarul geografic întocmit la sfârșitul secolului al XX-lea ne spune că așezarea Costache Negri este „*sat în comuna Tulucești, plasa Siret, județul Covurlui. ... Acest sat este format din însurăței împământeniți în anul 1879 și poartă numele marelui patriot Costache Negri. Numără 114 familii.*”³
- 1879** într-un înscris aflat în arhiva bisericii Adormirea Maicii Domnului din satul Negrea tot 1879 este considerat ca an de naștere a satului. Cităm din monografia comunei întocmită de profesorul Eugen Năstase: „*Satul Costache Negri a luat ființă pe moșia satului Cișmele la anul 1879, după legea de împrumut a însurăților. S-au dat locuri de cultură și vetre de casă la 200 de săteni de prin satele Bujoru, Spineni, Moscu, Braniștea și din orașul Galați. ... Apostu Rogojină din Horincea, care trăiește și azi, 1912 [la data consemnării în lucrare, n.n.] a bătut primul par în acest loc, în primăvara anului 1880.*”⁴
- 1879** dintr-un alt document aflat tot în arhiva bisericii satului Negrea aflăm că „*biserica dispune de 9 ha pământ arabil, situat pe moșia satului Costache Negri din împrumutarea de la 1879.*”⁵
- 1887** de la istoricul Paul Păltânea, cel mai erudit monograf al județului Galați, aflăm că satul „s-a creat în anul 1887, înainte de 7 iulie, pe pârâul Lozovița, ocupând și o parte din moșia fostului sat Ibrianul, căci la răsărit de Negrea este Dealul Ibrianului. La înființare a fost numit Costache Negri și depindea de comuna Tulucești.”⁶
- 1887** Indicatorul comunelor tipărit în acest an, la rubrica destinată comunei Tulucești, ne spune că aceasta era compusă din șapte cătune, printre care Costache Negri și Cișmele.⁷ Cu siguranță că întocmirea Indicatorului a necesitat ceva timp pentru adunarea și centralizarea datelor din teritoriu, ceea ce dovedește – contrar afirmației lui Paul Păltânea – că așezarea Costache Negri s-a constituit anterior anului 1887.

Nu cunoaștem sursele pe care se bazează Paul Păltânea dar, în stadiul actual al cercetării, vom considera anul 1879 drept an de înființare al așezării Costache Negri – Negrea.

³ Lahovari, George Ioan, *Marele dicționar geografic al României*, vol. II, p. 674.

⁴ Eugen Năstase, *Comuna Schela, început și evoluție*, p. 47. Vezi și nota 44: *Registrul parohic și inventar obiecte bisericesti și donator*, partea a III-a, p. 26, în Arhiva bisericii „Adormirea Maicii Domnului” din Negrea.

⁵ *Ibidem*, p. 47. Vezi și nota 45: Alexandru Anghel, preot, *Proces-verbal privind inventarul bisericii*, în Arhiva bisericii „Adormirea Maicii Domnului” din Negrea, 1935, p. 1.

⁶ Paul Păltânea, *Schela, comună, cu satele Schela și Negrea*, în *Viața liberă* XIII, nr. 3768, 12 aprilie 2002, p. 7.

⁷ Indicatorul comunelor urbane și rurale din Regatul României, p. 75.

Mai înainte în text au fost pomenite două denumiri: moșia Cișmele și moșia fostului sat Ibrianul; menționăm că satul Cișmele a aparținut multă vreme de comuna Tulucești, încă de la înființarea comunelor ca unități administrativ-teritoriale,⁸ în anul 1891 având 520 suflete⁹ și că satul Ibrian a fost atestat în anul 1818.¹⁰ Cel mai important aspect legat direct de zona studiată este acela că în preajma anului 1830 toponimele Ibrian și Cișmele, unite în aceeași titulatură, denumesc o foarte mică așezare situată undeva la vest de actualul sat Negrea,¹¹ mărunț cătun cu doar câteva case.¹²

Aparent fără legătură cu obiectul studiului, din punct de vedere geografic, dar cu rezonanțe toponimice foarte puternice, în rândurile de mai jos vom reda o informație preluată din Dicționarul geografic realizat în preajma anului 1900, pe baza dicționarilor „pe județe” întocmite cu aproximativ un deceniu înainte: „*Negrea, sat desființat în valea Gerului, comuna Călmățuiul, județul Tecuci. A fost înființat de Costache Negri care era proprietarul moșiei. Făcea parte din comuna Liești, având și o biserică adusă din satul Liești, din locul numit Gura Bârladului. Unde a fost satul și biserica, nu se mai vede astăzi decât o cruce; alături de ea este un loc izolat numit Cerdacul, unde era casa lui Costache Negri; astăzi în aceste locuri nu sunt decât două case proprietatea moștenirii Tache Anastasiu. ... Negrea, numire dată de locuitori moșiei Slobozia-Negrea, unde a fost satul cu același nume, comuna Călmățuiul, județul Tecuci.*”¹³ Iată că este vorba despre încă un sat înființat de Costache Negri, de data aceasta foarte aproape de satul Mânjina, la apus de satul unde se află casa memorială. Cercetând documentele cartografice¹⁴ am putut identifica cu aproximație locul fostului sat Slobozia-Negrea sau Negrea, iată purtând același nume cu satul care astăzi face parte din comuna Schela.

⁸ *Indicele comunelor României după noua organizare a legii comunale, 1865*, p. 23. Județul Covurlui, plasa Prut, comuna Tulucești, compusă din cătunele: Tulucești, Odaia Manolache, Slobozia Movilei, Cișmele.

⁹ *Charta Districtului Covurlui*, după A. Mănculescu, inginerul județului, în Pacu, Moise, „Cartea județului Covurlui, note geografice, istorice și îndeosebi statistice”, partea III, Comunele rurale, Tipo-Litografia G. Bălășescu, Galați, 1891

¹⁰ Paul Păltânea, *Schela, comună, cu satele Schela și Negrea*, în *Viața liberă* XIII, nr. 3768, 12 aprilie 2002, p. 7.

¹¹ *Harta teatrului de război din Europa din anii 1828-1829*, publicată în 1835 la Sankt Petersburg

¹² Constantin C. Giurescu, *Principatele Române la începutul secolului al XIX-lea. Constatări istorice, geografice, economice și statistice pe temeiul hărții ruse din 1835*, p. 221. La lista localităților din județul Covurlui găsim consemnat Brian Ceșmeliu, 1-5 case, adică Ibrian-Cișmele.

¹³ George Ioan Lahovari, *Marele dicționar geografic al României*, vol. IV, p. 484.

¹⁴ *Harta teatrului de război din Europa din anii 1828-1829*, publicată în 1835 la Sankt Petersburg / Giurescu, Constantin C., *Principatele Române la începutul secolului al XIX-lea. Constatări istorice, geografice, economice și statistice pe temeiul hărții ruse din 1835*, p. 274: este numit satul Berhoea (Călmățui) cu 35 case, astăzi Călmățui / *Harta Marelui Stat Major – Ediția provizorie*, Scara 1:50.000. Caroul Pechea – an 1892, Coloana X, Seria XV: toponimele Dealul Brehoia și Valea Brehoia, la est de Călmățui, pe malul drept al Văii Gerului; acolo pot fi cele două case proprietatea moștenirii Tache Atanasiiu. Vezi anexa Documente Cartografice.

Înființarea așezării Schela

În urma studierii bibliografiei de specialitate, data de fondare a satului Lascăr Catargiu este neclară, cu toate că cele două variante vehiculate sunt doi ani extrem de apropiați unul de altul: 1894 și 1896. Documentele edite¹⁵ și științifice¹⁶ fixează momentul înființării așezării în 1896, înclinăm să dăm crezare demersului profesorului Eugen Năstase care afirmă că „adevărul este mai nuanțat, chiar dacă se bazează pe unele dovezi indirecte;”¹⁷ aceste dovezi indirecte sunt documente din arhiva bisericii Sfânta Cuvioasă Paraschiva, din sat, și din arhiva primăriei Braniștea, din moșia căreia s-a luat pământ împroprietărirea viitorilor locuitori ai satului Lascăr Catargiu, astăzi Schela.

Pe 2 mai 1894 șeful Ocolului Silvic Covurlui descinde „pe moșia satului Braniștea” pentru a cerceta parcelele care trebuiau să fie repartizate țăranilor ce urmau să fie împroprietăriți aici, ca primi locuitori ai noii așezări Lascăr Catargiu. Din relatarea șefului de ocol aflăm că pe „lotul arătat pe planul de parcelare” a găsit „un local de moară, ... un bordei de pământ în rea stare, ... una casă de locuit, ... un saivan acoperit cu stuf, ... trei ocoale pentru vite, ... patru bordeie în pământ.”¹⁸ Vedem că pe terenul considerat nelocuit existau cinci locuințe (dintre care doar una în stare rea), adăposturi pentru animale și o moară; saivanul ne-ar putea duce cu gândul că locul era destinat adăpostirii animalelor doar pe timp de iarnă, bordeiele fiind destinate îngrijitorilor animalelor, dar faptul că avem o casă de locuit în stare bună (autorul nu spune că ar fi în stare rea, ca în cazul bordeiului), alte patru bordeie bune și o moară ne face să credem că aici nu era doar un sălaș sezonier, ci se înjghebase un mic cătun.

Într-un document datat 6 iunie 1894 în care se vorbește despre loturile scoase la vânzare pentru înființarea satului Lascăr Catargiu, reiese că „din moșia satului Braniștea-Țipești, județul Covurlui, fostă a Episcopiei Roman, s-a parcelat și scos la vânzare întinderea de 3901 ha, [și] 1524 [m², n.n.], împărțindu-se în 782 loturi mici.”¹⁹ Moșia a fost vândută prin licitație, fiind divizată în parcele mici de 5 ha sau mari de 10-25 ha. Dintr-un proces-verbal din 2 septembrie 1894 reiese că „lotul No. 72 ... în întindere de 23 ha ... s-a adjudecat ... cu lei șapte mii cinci sute treizeci.”²⁰

¹⁵ Dragoș Moldovanu, *Tezaurul Toponimic al României. Moldova*, Vol. I: Repertoriul istoric al unităților administrativ-teritoriale 1772-1988, p. 1042.

¹⁶ Paul Păltânea, *Schela, comună, cu satele Schela și Negrea*, în *Viața liberă* XIII, nr. 3768, 12 aprilie 2002, p. 7.

¹⁷ Eugen Năstase, *Op. cit.*, p. 52.

¹⁸ *Ibidem*, p. 52. Vezi și nota 59: *Proces-verbal*, 2 mai 1894, Arhiva Primăriei comunei Braniștea, județul Galați, p. 1.

¹⁹ *Ibidem*, p. 52. Vezi și nota 60: *Referat*, 6 iunie 1894, Arhiva Primăriei comunei Braniștea, județul Galați, p. 1.

²⁰ *Ibidem*, p. 52.

Dar iată că terenul fusese scos la vânzare încă de la începutul anului 1894; astfel pe 10 ianuarie, un locuitor fără pământ din cătunul Șerbești (comuna Braniștea) înaintează la primărie o cerere de cumpărare a „*lotului No. 9 în întindere de 5 ha, din moșia Statului Braniștea-Țipești, ... îndatorându-mă a plăti prețul celui lot în sumă de lei 1245,20.*”²¹

Un alt tip de document care vine să completeze șirul dovezilor care stau drept dovadă că satul Lascăr Catargiu a luat ființă înainte de 1896, este însemnarea făcută de Neculai Popa Frunză, cântăreț la biserica din sat, pe coperta interioară a unei cărți din arhiva bisericii: „Comuna [cătuna n.n.] Lascăr Catargiu a luat ființă prin împroprietărirea locuitorilor [cu pământ n.n.], cumpărat de la stat, de prin diferite comuni, în anul 1894.”²²

Un ultim înscris amintit aici este furnizat de preotul bisericii Sfânta Cuvioasă Paraschiva din sat, care notează că biserica deținea o proprietate de „5 ha pământ arabil împroprietărire 1894.”²³

III Comuna Schela din județul Galați. Evoluție administrativă și arhitectural-urbanistică

Comuna Schela este formată din două localități recente, constituite abia la sfârșitul secolului al XIX-lea. Satul Negrea, denumit inițial Costache Negri, este cel mai vechi dintre cele două și a apărut ca urmare a legilor de împroprietărire pe moșiile Statului. Schela, sau Lascăr Catargiu, cum s-a numit până la 1 ianuarie 1965, a luat ființă în ultimul deceniu al secolului, când s-au scos la vânzare loturile de pe moșia Braniștea-Țipești, din proprietatea statului. Ambele sate sunt consecința directă a unor decizii legislative, s-au format în baza unor măsurători exacte și planuri prestabilite, lucru care se reflectă în structura țesutului lor.

Cele două așezări au trecut prin mai multe reorganizări administrativ-teritoriale, cu impact local (precum restructurarea comunelor din zonă) sau de importanță națională (marea reformă administrativă de la jumătatea secolului al XX-lea); unele dintre acestea au fost strict formale (modificarea denumirii plășilor de județ). Satul Schela, deși mai recent, a avut o evoluție mai spectaculoasă deținând, în mai multe rânduri, rolul de reședință de comună.

²¹ *Ibidem*, p. 54. Vezi și nota 61: Constantin N. Popovici, *Cerere*, înregistrată cu nr. 1555, 1894, Arhiva Primăriei comunei Braniștea.

²² *Ibidem*, p. 54. Vezi și nota 63: Nicolae Popa Frunză, *însemn. Cit.*, 11 august 1926. Menționăm că Nicolae Popa Frunză se mutase în localitate în 1911, deci cu doar 17 ani după momentul 1894.

²³ *Ibidem*, p. 54. Vezi și nota 64: Alexandru Anghel, preot, *Proces-verbal, Inventarul lăcașului de cult ortodox, 25 iunie 1931*, în Arhiva bisericii „Sfânta Cuvioasă Paraschiva”.

Acest lucru s-a datorat poziției sale în raport cu rețeaua de drumuri din regiune și a influențat direct dezvoltarea localității.

Datele pe care urmează să le analizăm în această parte au fost sistematizate în tabelul de mai jos. Informațiile sunt grupate pe sate și sunt prezentate în ordine cronologică. Pentru fiecare dintre localități s-au menționat încadrarea administrativă corespunzătoare unui anumit moment (județ, plasă, comună, statutul așezării), cifrele referitoare la numărul populației (totalul locuitorilor, totalul familiilor sau al gospodăriilor) și numărul de clădiri. Datele au fost preluate din dicționarele statistice și geografice.

	Schela [Lascăr Catargiu]		Negrea [Costache Negri]		Ani	
Județ	COVURLUI				1892	
Plasă	Siretul					
Comună			Tulucești [Costache Negri]	? clădiri ? familii		
Statut			Sat	? locuitori		
Plasă	Siretul				1899	
Comună			Tulucești [Costache Negri]	? clădiri 114 familii		
Statut			Sat	? locuitori		
Plasă	Horincea Prut					1905
Comună	Braniștea ? [Lascăr Catargi]		Smârdan [p. 1898] [Costache Negri]			
Statut	Sat		Sat			
Plasă	Pechea				1912	
Comună	Lascăr Catargi Înființat 1908	240 clădiri 263 gospodării	Lascăr Catargi [Costache Negri]	133 clădiri 150 gospodării		
Statut	Reședință	1273 locuitori	Sat	608 locuitori		
Plasă	Pechea					
Comună	Lascăr Catargi		[Lascăr Catargi] Costache Negri		1925-26	
Statut	Reședință		Sat			
Plasă	Prutul de Jos					1930
Comună	Smârdan [Lascăr Catargiu]	341 clădiri 357 gospodării	Smârdan [Negrea ?]	138 clădiri 150 gospodării		
Statut	Sat	1644 locuitori	Sat	754 locuitori		
Plasă	Siret				1941	
Comună	Lascăr Catargiu	383 clădiri 395 gospodării	Negrea [numit din 1932]	160 clădiri 172 gospodării		
Statut	Reședință	1933 locuitori	Reședință	869 locuitori		
Plasă	Independența					1948
Comună	Lascăr Catargiu	418 clădiri	Negrea	172 clădiri		
Statut	Reședință	428 gospodării 1888 locuitori	Reședință	172 gospodării 805 locuitori		
Județ	GALAȚI				1968	
Comună	Schela [numit din 1965]		[Schela] Negrea			
Statut	Reședință		Sat			

III.1 Statutul administrativ al localităților actualei comune Schela

Potrivit anumitor surse consultate, satul Costache Negri a început să se contureze pe la 1860, când s-ar fi construit cele dintâi case, în valea Lozovei. În Marele Dicționar Geografic îngrijit de George Ioan Lahovari se precizează că așezarea a fost formată din însurăței împroprietăriți pe aceste locuri, după 1879. Alte surse precizează că satul a luat ființă pe moșia Cișmelele și ar fi avut locuri de casă pentru 200 de săteni. La sfârșitul secolului al XIX-lea făcea parte din comuna Tulucești, compusă la acea dată din 7 cătune (Tulucești - reședința), Costache-Negri, Cișmele, Fântânele, Odaia-lui-Mănălași, Slobozia Movilei și Vânătorii),²⁴ din plasa Siret a județului Covurlui.

Satul Lascăr Catargiu își datorează existența legii pentru înstrăinarea bunurilor Statului, din 6 aprilie 1889. În baza acestui act, în toamna anului 1894 autoritățile au scos la vânzare moșia Statului Braniștea-Țipești, care aparținuse anterior secularizării averilor mănăstirești Episcopiei Romanului. Domeniul, având suprafața de aproximativ 3900 ha, a fost împărțit în 782 de loturi mici pe care aveau să fie împroprietărite 782 de familii.²⁵ Satul figurează, cu nume Lascăr Catargiu, în indicatorul comunelor urbane și rurale din Regatul României, publicat în 1896.²⁶ Inițial, satul Lascăr Catargiu a făcut parte din comuna Braniștea.²⁷

Datele statistice culese cu ocazia recensământului general al populației României, publicate în 1905, arată că în primii ani ai secolului al XX-lea satul Costache Negri trecuse de la Tulucești la Smârdan, compus din 3 cătune. Ambele comune erau incluse în plasa Horincea-Prut.

Organizarea administrativă a celor două se modifică în următorii ani. Cele două localități sunt reunite într-o comună nou înființată (pendentă de plasa Pechea), având ca reședință Lascăr Catargiu. Modificarea se petrece în anul 1908, în baza legii de organizare a comunelor rurale. Situația rămâne neschimbată până în 1929, când cele două așezări sunt înglobate în comuna Smârdan. Doi ani mai târziu, se va reveni la forma anterioară de organizare. La scurt timp, în urma unei petiții semnate de locuitori, satul Costache Negri se va desprinde de Lascăr Catargiu pentru a se constitui el însuși în comună. Atunci s-a schimbat

²⁴ Moise Pacu, *Dicționar geografic și statistic al județului Covurlui*, pp. 155-156.

²⁵ Eugen Năstase, *Op. cit.*, p. 52-53.

²⁶ Vezi Ion Lucian Mehedinți, *Monografia comunei Costache Negri din județul Galați, România*. Lucrarea are ca obiect Mânjina dar face unele trimiteri și la Costache Negri – Negrea.

²⁷ Eugen Năstase, *Op. cit.*, p. 55.

denumirea din Costache Negri în Negrea, pentru a se evita confuzia cu o altă comună din Covurlui: Mânjina, cunoscută și ca moșia lui Costache Negri.²⁸

Modificările administrative care se petrec începând cu anul 1950, o dată cu adoptarea legii privind raionarea administrativ economică a teritoriului Republicii Populare Române, vor conduce la o restructurare radicală a împărțirii administrativ teritoriale a țării. Vechile județe, printre care și Covurluiul, au fost desființate, locul lor fiind luat de regiuni împărțite în raioane. Atunci a apărut regiunea Galați, care se întindea pe teritoriile fostelor județe Covurlui și Brăila și în partea de nord a Tulcei. Regiunea Galați și-a modificat forma și întinderea în mai multe rânduri, înglobând teritorii alăturate, sau cedând raioane către regiunile cu care se învecina. În 1950, comuna Negrea este desființată iar satul reîntră în componența comunei Lascăr Catargiu. Precizăm că pe durata de funcționare a sistemului administrativ sovietic, cele două sate au fost incluse în regiunea Galați, raionul Galați. La finele anului 1963, conducerea organizației regionale de partid și un grup de localnici au decis schimbarea numelui din Lascăr Catargiu în Pionierul (după numele GAC din localitate), sub pretextul că omul politic după care era numită comuna nu fusese fiu al satului. Ulterior, s-a decis ca numele să fie Schela, după exploatarea petrolieră din zonă.²⁹

O dată cu intrarea în vigoare a legii nr. 2 din 16 februarie 1968 privind organizarea administrativă a teritoriului Republicii Socialiste România, care prevedea revenirea la împărțirea pe județe, regiunea Galați a fost desființată iar teritoriile din componența acesteia au fost repartizate județelor Brăila, Galați și Vrancea, apărute o dată cu aplicarea actului normativ. Conform legii din 1968, județul Galați avea în componență 2 municipii, 2 orașe, 61 de comune și 180 de sate. Cu această ocazie, a luat ființă comuna Schela cu satele Schela și Negrea. La acea epocă s-a vehiculat ideea alipirii satelor Schela și Negrea la Independența. Inițiativa a fost oprită la insistențele localnicilor, cu argumente bine susținute.³⁰

III.2 Constatări cu privire la numărul de locuitori din comună

Primele informații cu privire la numărul populație provin de la sfârșitul secolului al XIX-lea. ³¹Știm, de exemplu, că puțin înainte de anul 1900, satul Costache Negri număra 114 familii, ceea ce ar însemna în jur de 450 de suflete (înmulțind numărul de familii cu o medie

²⁸ Ion Lucian Mehedinți, *Op. cit.*

²⁹ Eugen Năstase, *Op. cit.*, pp. 65-66.

³⁰ *Ibidem*, p. 6.

³¹ George Ioan Lahovari, *Marele dicționar geografic al României*, vol. II, p. 674.

de 4 persoane pe familie). Satul Lascăr Catargiu, așa cum a fost gândit la înființare, avea o capacitate de 782 de familii (peste 3000 de persoane). În 1912, deci la 18 ani de la înființarea satului Lascăr Catargiu și 4 de la constituirea comunei formate din satele Lascăr Catargiu și Costache Negri, cel dintâi avea o populație de două ori mai numeroasă decât al doilea (1273, în Lascăr Catargiu, față de 608, în Schela).

Următoarele date referitoare la numărul de locuitori ne sunt furnizate de recensământul din 1930, când cele două sate erau alipite comunei Smârdan; satul Lascăr Catargiu figurează cu 1644 de locuitori, ceea ce reprezintă o creștere de 1.3 față de 1912, iar Costache Negri cu 754, având o creștere ceva mai mică, de cca 1.25. Până la recensământul din 1941 populația continuă să sporească, rata de creștere în cele două localități fiind comparabilă. Apoi, se înregistrează o ușoară cădere care coincide cu perioada războiului și cu anii care au urmat.

Din monografia comunei Schela, avându-l ca autor pe Eugen Năstase, aflăm că la recensământul din 1977, în comună trăiau 3643 de persoane, 2852 în Schela și restul de 791, în Negrea. Prin urmare, în trei decenii Schela s-a populat, având o creștere spectaculoasă, de 1.5, în timp ce în Negrea a stagnat. Statisticile recente (din anii 1994, respectiv 2011) demonstrează că în ultimele decenii numărul populației s-a menținut constant.

Prima concluzie pe care o desprindem din cifrele prezentate mai sus, se referă la raportul de mărime dintre cele două localități componente. Lascăr Catargiu a fost proiectată, în mod cert, pentru un număr mai mare de familii, decât Costache Negri. Numai astfel se poate explica de ce două așezări învecinate, constituite la intervale foarte apropiate de timp, în condiții similare, diferă atât de mult ca mărime. Până la jumătatea secolului al XX-lea, Lascăr Catargiu a fost de cca două ori mai mare decât Costache Negri. În perioada următoare diferența se dublează, aproape, fapt generat de un dublu proces: stagnarea uneia dintre localități și creșterea continuă a celeilalte. Prin această creștere, fostul sat Lascăr Catargiu a ajuns, de fapt, la capacitatea prevăzută la înființare.

O a doua concluzie se referă la ritmul de creștere a populației. Cifrele, care pornesc abia din anul 1912, sugerează o creștere constantă și aproape egală, în cele două sate, până la jumătatea secolului al XX-lea. Raportul s-a schimbat în anii care au urmat după război, când Schela a avut un spor semnificativ. Acest proces s-a reflectat, în mod cert, în structura așezării sau, mai degrabă, în imaginea sa. Dezvoltarea impulsionată de creșterea numărului de locuitori și-a pus amprenta asupra mediului construit, prin înlocuirea sau modernizarea clădirilor existente. Conchidem că între 1948 și 1977 (și ulterior acestui interval) s-a construit

intens, și vechiul aspect al localității a fost modificat. Aceste cifre se reflectă în numărul de clădiri și gospodării din comună, despre care vom discuta în partea următoare.

III.3 Observații privind structura tramei stradale, parcelarului și fondului construit

Pentru a face o descriere a formei localității sunt necesare planuri sau schițe în care să fie redată rețeaua stradală, schema parcelarului și, eventual, repartizarea fondului construit. Singurele documente disponibile sunt harta provizorie a Marelui Stat Major, ridicată în 1892, și Planul Director de Tragere, datat 1908 și actualizat în 1940. Mai pot fi consultate, cu caracter orientativ, schița publicată de Moise Pacu și harta austriacă din 1902. Situația înregistrată de aceste documente va fi comparată cu cea actuală. Având în vedere că distanța cronologică dintre ridicările topografice actuale și planurile de istorice menționate este foarte mare, ne vom limita la câteva observații cu caracter general.

Satul Costache Negri, înființat anterior documentelor cartografice enumerate mai sus, este reprezentat pe toate aceste hărți; Lascăr Catargiu figurează numai pe Planul Director de Tragere. Analizând desenele constatăm următoarele lucruri referitoare la poziția și structura localității:

- Satul este izolat față de localitățile din zonă. Pe la nord de localitate, dar la distanță de aceasta, trece un drum care pornește din Galați, traversează comunele Filești și Smârdan și se orientează spre Cuza Vodă (urmele acestui drum se mai citesc în aerofotogrametriile actuale); o a doua cale de acces, figurată pe Harta Marelui Stat Major, unea satul de comuna Independența (mai precis de cătunul Braina).

- Așezarea se este amplasată în Valea Lozovei. Se încadra într-un dreptunghi orientat pe direcția NE-SV, paralel cu curbele de teren ale văii. Planul avea structură ortogonală (cinci drumuri pe direcția văii, intersectate de ulițe perpendiculare, dispuse la distanțe de cca șase loturi); insulele definite de circulații erau dreptunghiulare, alungite, paralele cu valea. Teritoriul era împărțit în parcele aproximativ pătrate, cu suprafețe egale.

- Cimitirul localității a fost amplasat inițial în afara localității, la distanță de zona locuită; se situa la est de sat, în partea de sus a văii.

Pe Planul Director de Tragere, unde este figurat și Lascăr Catargiu, Costache Negri are o formă ceva mai bine conturată; nu se poate discuta de modificări în structura localității,

ci de o sporire a densității care a condus la ocuparea zonei de nord a satului. În ceea ce privește satul Lascăr Catargiu, notăm următoarele:

- Satul este situat la sud-vest de Costache Negri. Este traversat, prin partea de nord-vest, de drumul care merge de la Independența la Costache Negri (drumul are o mică deviere, pentru a intra în localitate); acest drum realizează legătura dintre Lascăr Catargiu și Costache Negri. Există un al doilea drum, care vine de la Galați, străbate Smârdanul și înțeapă Lascăr Catargiu în partea de nord. De asemenea, pare să existe o legătură cu Braniștea, de care a aparținut inițial Lascăr Catargiu.

- Se încadrează într-un dreptunghi cu formă alungită și se desfășoară pe direcția nord-sud. Insulele, orientate exclusiv est-vest, au lungimi variabile; conțin până la 8 parcele de formă pătrată. Localitatea este organizată în lungul a două artere paralele, pe direcția nord-sud, întretăiate la nouăzeci de grade de un număr de peste douăzeci de străduțe mici. Ca și la Costache Negri, orientarea a fost dictată de curbele de teren ale văii Lozovei, care traversează localitatea.

- Cimitirul din Lascăr Catargiu este amplasat în afara localității, la est de aceasta, în partea de sus a văii (inițial, cimitirul s-a aflat în altă parte: la sud de sat și la vest de mormântul Tătarului).

Studiind în paralel aceste planuri cu situația actuală nu putem identifica vreo modificare în structura localităților. Fostul sat Costache Negri, de exemplu, pare neschimbat ca întindere și mod de organizare. Amintim faptul că în 1912 în localitate trăiau 608 persoane iar la recensământul din 2011 au fost înregistrate 671; numărul maxim de locuitori înregistrat, de care avem știință, este de 869 de suflete, în 1941. Pe de altă parte, comparând numărul gospodăriilor (care poate fi echivalent cu cel al familiilor, al proprietăților și al parcelelor), observăm că între 1912 și 1941 au apărut doar 22 de gospodării în plus. Această creștere este preluată prin ocuparea unor loturi neconstruite fie din interiorul localității, fie în marginea acesteia și divizarea altora.

În același interval, la Schela, populația s-a dublat (de la 1273, în 1912, la 2978, în 2011); în realitate, creșterea s-a oprit în urmă cu câteva decenii. Nu trebuie uitat că încă de la înființare, Lascăr Catargiu, actual Schela, a fost împărțit în 782 de loturi mici pentru un număr echivalent de familii. Prin urmare, multă vreme, prin sporirea numărului de locuitori s-au ocupat zonele nelocuite încă. Revenind la situația actuală, constatăm că au mai apărut două șiruri de loturi cu case, înspre est (jumătatea de nord) și spre vest.

Dacă din punct de vedere urbanistic există doar câteva transformări minore, în privința fondului construit, în schimb, lucrurile stau invers. Clădirile au fost supuse unui

proces de înnoire continuu, lucru precizat și în monografia comunei. Primele case realizate în comună, datând de la sfârșitul secolului al XIX-lea, au fost înlocuite în perioada interbelică. Un proces similar a avut loc și în a doua jumătate a secolului al XX-lea; în această etapă nu s-a produs doar o înlocuire a unor case existente, ci s-a petrecut o modificarea a întregii arhitecturi prin adoptarea treptată a altor materiale de construcție, decât cele utilizate de regulă, pe plan local, și înlocuirea formelor tradiționale (prispa pe stâlpi din lemn, pe latura lungă a casei) cu altele noi (prispă pe stâlpi din zidărie sau din beton; tipul de goluri și proporția acestora; elemente decorative, cromatică etc.). Reproducem, în continuare, un pasaj din lucrarea profesorului Eugen Năstase din Schela, despre locuințele din comună:

„La sfârșitul sec. al XIX-lea, o mare parte din locuințe erau improvizate, îngropate parțial în pământ, sub formă de bordeie acoperite cu stuf. Aceste structuri de început au dispărut treptat și, în locul lor, au apărut locuințe compuse dintr-o zonă de intrare, cu acces într-o cameră mai mare, iar mai apoi, locuințe compuse din două camere, amplasate de o parte și de alta a unei săli. Adesea, spatele casei continua cu un chiler. Un element specific al acestor locuințe era prispa. Aceasta era plasată de cele mai multe ori în fața locuinței, dar și pe una ori în ambele părți ale casei, atât ca element de susținere cât și ca decor. Prispa și stâlpii ei susțineau acoperișul casei, dar ofereau la ceas de seară, vara, și un loc bun pentru odihna celor munciți peste zi. [...].

În timp, casele de lut, cu ferestre puține și relativ mici, cu „scoarțe” lucrate manual la războaiele de țesut, au început să dispară. Utilizându-se materiale prefabricate moderne, cărămidă, beton și ciment, în peisajul local s-au construit adevărate vile. Interiorul loc este total diferit de cel al caselor tradiționale. Au living, mai multe dormitoare, bucătării moderne și băi. [...]

Modificări esențiale a cunoscut și structura gospodăriei țărănești. Dacă, în urmă cu ceva ani, lângă casă se găseau bucătăria de vară, cuptorul de pâine, saivanul, porumbăria, coșarul, astăzi noile locuințe nu mai au aceste anexe. Terenul din jurul casei, ocupat odată de pomi, grădină de legume și grajdul pentru animale este folosit astăzi pentru flori, viță de vie și plante decorative, precum și pentru realizarea de alei și terase. Este evidentă apropierea de arhitectura urbană, în detrimentul celei tradiționale [...].”³²

Din cele prezentate mai sus, observăm că evoluția satelor a fost influențată de mai mulți factori care s-au întrepătruns. Cele două localități au fost înființate în condiții similare, la intervale apropiate. Au rezultat din împărțirea unor moșii ale statului, procedeu reflectat în structura ordonată a țesutului; cele două moșii aveau mărimi diferite, ceea ce a rezultat în diferențe ale numărului de parcele (cca 200 de loturi, în Costache Negri, față de aproape 800, în Lascăr Catargiu). Lascăr Catargiu dispunea de legături mai bune cu vecinătățile. Dimensiunea, numărul de locuitori și relația cu localitățile dimprejur i-au adus statutul de comună care i-a asigurat ulterior dezvoltarea constantă. Relativa izolare a satului Costache

³² Eugen Năstase, *Op. cit.*, pp. 35-36.

Negri a constituit un impediment în extinderea localității. Momentele de creștere s-au înregistrat în perioada în care satul Costache Negri, devenit Negrea, a fost comună independentă. Stagnarea localității în a doua jumătate a secolului al XX-lea a fost nu numai consecința izolării, ci și a faptului că autoritățile au urmărit desființarea satului și nu au mai permis construirea în sat.³³

IV   Repere locale cu valoare istorică, memorială și arhitectural-urbanistică din comuna Schela

În zona comunei Schela există mai multe obiective de interes arheologic descoperite și cercetate de-a lungul timpului. Deși patrimoniul arheologic nu face obiectul prezentului studiu, vom face câteva referiri la aceste situri. La sud de DJ 251 se află movila Săpata, cu o înălțime de cca 2 m și un diametru de 40. Un alt reper al locului este mormântul Tătarului, amplasat la 1 km de intravilanul localității. Măsoară între 500 și 700 de metri; în trecut, în partea cea mai înaltă era o cruce din piatră cu inscripție indescifrabilă. Aproape de mormântul Tătarului, la vest de piscul Racovița (ambele amplasate la estul satului Schela) a fost descoperită o așezare datată în secolele II-III d. Chr.³⁴

În Repertoriul Arheologic Național este înscris un obiectiv, sub denumirea *Situl arheologic de la Schela* (cod RAN 77162.01).³⁵ Este amplasat la sud de Schela, la o distanță de cca 1 km de sat, într-o zonă mlăștinoasă, unde se întindea pe vremuri balta Lozova. Pe suprafața sitului (însumând cca 2900 mp) au fost identificate două așezări, din epoca bronzului respectiv din perioada migrațiilor (sec. IV d. Chr., cultura Sântana de Mureș). Din câte se pare, a fost cercetată doar o zonă marginală, cu gropi menajere; complexele de locuire se află în lungul văii Lozovei, fie spre sud, fie spre nord. În urma unei vizite pe teren efectuate în cursul lunii octombrie 2019 s-a constatat că în prezent situl este grav afectat de exces de apă în sol.

În comuna Schela există și alte repere locale, care fac parte din existența celor două așezări și ale locuitorilor. Dintre acestea, prezintă interes pentru prezenta documentație cele două biserici, ambele construite la începutul secolului trecut, patrimoniul funerar și cel cu caracter comemorativ.

---

³³ *Ibidem*, pp. 49-50.

³⁴ *Ibidem*, pp. 38-39.

³⁵ Datele de localizare nu sunt suficient de exacte pentru a ne da seama dacă acest sit, cuprins în RAN, coincide sau este parte a celui de la piscul Racovița.

IV.1 Edificii de cult

Ambele biserici au fost începute în anul 1908, construcția uneia luând doi ani, iar a celeilalte trei. Între construcții există mai multe asemănări de natură arhitecturală (ex. tip de plan, acoperirea spațiilor, sistem constructiv) dar și deosebiri; lăcașul din Negrea este mai puțin impunător decât cel din reședința comunei, Schela. Clădirile nu sunt rodul unor meșteri populari ci au fost ridicate după planuri aprobate de Casa Bisericii; există informații certe, în acest sens, pentru biserica din Schela. În momentul de față, aceste două lăcașe de cult se află un stadiu de conservare mediu: exteriorul a fost consolidat și renovat dar interiorul prezintă mai multe degradări care afectează local și structura.

Biserica „Sfânta Cuvioasă Paraschiva” din Schela

Pe pisană gravată pe placă de marmură, de sculptorul grec Renieris din Galați, citim că piatra fundamentală a edificiului a fost așezată la 25 mai 1908. Clădirea a fost realizată după un plan aprobat de Casa Bisericii, realizat, cu siguranță, de arhitecții din serviciul tehnic al acestei instituții. Lucrările, urmărite de antreprenorul Nicolae Stavru din Brăila, au fost finalizate la trei ani de la începerea lor, recepția fiind făcută în prezența arhitectului delegat de la Casa Bisericii.³⁶ Lăcașul s-a sfințit în vara anului 1913, primind hramurile Sfântul Mare Mucenic Gheorghe și Sfânta Cuvioasă Paraschiva.

Clădirea are plan triconc și cuprinde:

- **Altar**, semicircular atât la exterior, cât și la interior, acoperit cu semicalotă. Închis printr-u iconostas din lemn.
- **Naos** cu abside laterale circulare acoperite cu semicalote. Este surmontat de o turlă pe pandantivi. Cele patru arce care formează pandantivii se descarcă direct pe coloane angajate masive, cu secțiune constantă, care se grupează două câte două în partea centrală a naorului.
- **Pronaos** acoperit cu cupolă pe pandantivi.
- **Pridvor** închis, încadrat de turnuri; în partea de sus a pridvorului este **cafesul** care se deschide spre pronaos printr-un moc balcon cu parapet din lemn, încadrat de un gol în formă de arc. Pridvorul este încadrat între două turnuri; la

---

³⁶ Eugen Năstase, *Op. cit.*, p. 181.

parterul acestora sunt spații închise (în turnul de pe nord, există un spațiu de depozitare; în cel de pe sud este scara pentru cafas).

- **Portic** de acces cu fronton în trepte.

Silueta clădirii este dominată de cele trei accente verticale: turla de pe latura de vest și turla principală, de deasupra naosului. Imaginea clădirii este impunătoare. Fațada de vest este împărțită în registre orizontale; părțile componente (turnurile, respectiv segmentul central) sunt marcate prin decroșuri care dau relief elevației. Registrul superior este alcătuit dintr-un mic fronton cu pante line, prins între bazele turelor.

Laturile de sud și nord, precum și partea estică, sunt împărțite în două registre; registrul inferior este tencuit, cel superior este decorat cu nișe false, cu rame cu secțiune semicilindrică, aplicate pe suprafața zidului. Pereții sunt brăzdați, pe orizontală și verticală de profile introduse cu ocazia unor lucrări de consolidare. De fapt, imaginea actuală a exteriorului este rezultatul acestor intervenții care au modificat aspectul inițial al edificiului. Nu știm dacă la origine biserica avea fațadă divizată de un brâu (este posibil ca centura intermediară să înglobeze un profil orizontal existent) sau dacă partea de deasupra avea vreo decorație. Decorația originală a fost acoperită sau îndepărtată cu ocazia lucrărilor.

Ne vom opri, în continuare, asupra formei golurilor. Ferestrele altarului, naosului și pronaosului, în număr de cinci (la care putem adăuga și ferestrele de pe latura de vest), sunt o interpretare a tipului bifer: două goluri înalte și înguste, separate, de regulă, printr-o colonetă, prinse într-un ancadrament încheiat în arc. Toate aceste caracteristici se observă la golurile bisericii din Schela, dar numai pe interior (două ferestre înguste, foarte apropiate, înserate într-o deschidere cu arhivoltă). La exterior, imaginea este diferită: cele două ferestre alăturate nu sunt percepute ca făcând parte dintr-o compoziție unică. Presupunem că inițial ferestrele aveau un chenar și un mod de grupare similar celui observat la interior. Dacă a existat, acesta trebuie să fi fost modificat cu ocazia reparării exteriorului.

Presupunem că golurile de pe fațadă aveau un ancadrament care a fost anulat. Constatăm că s-a intervenit și la soclu, acoperit cu un placaj care imită piatra spartă. De asemenea, pare să se fi schimbat sau reparat materialul de învelitoare.

Edificiul a fost reparat între 1927-28, după cutremurul din 1940 și probabil și după cel din 1977. Modificarea exteriorului se datorează unor intervenții de dată recentă. Interiorul nu a fost reparat, încă, prezentând mai multe tipuri de degradări identificabile la o simplă inspecție vizuală:

- Fisuri în stratul de tencuială; nu știm dacă fisurile ajung la elementele de zidărie;

- Desprinderi locale ale stratului de tencuială (în partea de vest a bolții pronaosului, în dreptul golului de pe latura de sud a pronaosului; la cupola absidei de sud etc.)
- Lacune în stratul de pictură;
- Exfolieri și desprinderi ale stratului de culoare al picturii murale.

Biserica „Adormirea Maicii Domnului” din Negrea

Este contemporană cu biserica din fostul sat Lascăr Catargiu, construcție sa începând tot în anul 1908. Lăcașul s-a sfințit în data de 15 august 1908, primind hramul „Adormirea Maicii Domnului”. Seamănă în mai multe privințe cu biserica din reședința comunei deși este mai modestă decât aceasta. Dat fiind aspectul și data de construcție, presupunem că a fost realizată după un plan tip, furnizat de Casa Bisericii.

Biserica are plan triconc cu abside poligonale spre exterior; prezintă două turlă cu secțiune octogonală, una, mia mică, deasupra intrării și o a doua în partea de est. Spațiile interioare au următoarele caracteristici:

- **Altar** circular la interior, cu semicalotă. Este închis printr-un iconostas din lemn sculptat, pictat și poleit.
- **Naos** cu abside semicirculare pe interior, acoperite cu semicalote; turlă cu secțiune circulară, pe pandantivi, care se descarcă pe masive de zidărie prin intermediul unor arce în plin cintru.
- **Pronaos** acoperit cu boltă în leagăn, pe direcția est-vest. Comunică cu naosul printr-un arc amplu, pe toată înălțimea bisericii.
- **Pridvor** închis, pe un nivel, cu **cafas** deasupra; cafasul comunică cu pronaosul prin trei deschideri cu balustradă din lemn.

Interiorul este luminat prin goluri simple, înalte, încheiate în arc³⁷ (trei la altar - două în absidă și a treia, ceva mai mică, la proscomidie; câte la absidele naosului; câte două de o parte și de cealaltă a pronaosului, câte una pe laturile de nord și sud, la pridvor). La acestea se adaugă și golurile turlei.

Starea de conservare a bisericii din Negrea nu se deosebește mult de cea a bisericii din Schela: exterior consolidat și interior cu degradări care afectează atât elementele de zidărie, cât și stratul de pictură murală. Vom enumera principalele probleme constatate:

---

³⁷ La goluri observăm un detaliu mai puțin obișnuit: sunt drepte, pe interior, și în arc de cerc la exterior.

- Fisuri în elementele de zidărie cu rol portant și autoportant (absida de sud, înspire altar; partea de jos a turlei; în pronaos, la îmbinarea bolții cu peretele de deasupra arcului dinspre naos; la îmbinarea peretelui de vest al pronaosului cu pereții laterali; deasupra ușii de intrare în pronaos, în zona pisaniei).
- Desprinderi locale ale stratului de tencuială, până la suportul din zidărie.

Informații referitoare la reparațiile făcute aflăm în monografia comunei Schela: „În luna ianuarie a anului 2009 a început consolidarea sfântului lăcaș. Au fost efectuate săpături, pe porțiuni, în zone diferite, au fost introduși 19 stâlpi întăriți cu fier beton, poziționați de la talpa bisericii până la cornișă. Acoperișul a fost refăcut. La toate aceste lucrări, părintele a lucrat cot la cot cu enoriașii. Alături de biserică se află casa parohială [...]”.³⁸

Comparând exteriorul celor două lăcașe constatăm că la biserica din Negrea, deși au avut loc intervenții similare celor de la Schela, s-a lucrat cu mai multă grijă. Elementele nou introduse (centuri și stâlpi din beton armat) sunt mai puțin reliefate și, prin urmare, mai puțin agresive cu imaginea clădirii. Aici par să se mai conserve încă elemente din decorul original, precum arcaturile care împodobesc partea superioară a zidului și frontonul intrării principale.

IV.2 Monumente comemorative și obiecte de patrimoniu funerar

De cele mai multe ori, în cimitirele satelor se păstrează vechi obiecte de patrimoniu funerar, cu valoare istorică și memorială și chiar artistică, care amintesc de practicile și de obiceiurile locului, precum și de oamenii din localitate. Acest lucru este mai puțin valabil în satele comunei Schela unde ambele cimitire sunt de dată recentă, ca localitățile de care aparțin. Cimitirele din Lascăr Catargiu și Costache Negri sunt figurate în documentele cartografice. Ambele se situează în partea de est a satelor, pe versantul văii. Datorită poziției, au o foarte bună vedere către așezări. Din sursele documentare reiese că inițial au avut o altă poziție decât cea actuală. Cel din Schela, de exemplu, a fost amplasat la început în sudul așezării, la vest de Mormântului Tătarului. Locul era nu numai departe, dar era amplasat într-o zonă joasă, care se inunda ușor de la precipitațiile mai abundente sau topirea zăpezilor. În final, în urma unui schimb cu unul dintre cumpărătorii loturilor din comună, s-a obținut locul actual care, în decursul timpului a fost extins spre nord și apoi spre vest.³⁹ Și cimitirul din

³⁸ Eugen Năstase, *Op. cit.*, p. 179.

³⁹ *Ibidem*, p. 187.

Negrea a fost deplasat. Pe Harta Marelui Stat Major este figurat mai spre nord decât în poziția cunoscută, pe dealul Ibrianului. A fost deplasat mai spre sud, mai aproape de localitate.

În ceea ce privește monumentele funerare, observăm că în ambele cazuri se păstrează o parte din crucile ceva mai vechi și modeste, din lemn, dar, pe lângă acestea, există multe monumente recente, din mozaic turnat după diferite tipare (majoritatea cruci cu raze). Remarcăm existența, în cimitirul din Schela, a unui monument dedicat eroilor din Primul și Al Doilea Război Mondial, construit în 1994, adică la o sută de ani de la înființarea așezării.

Tot aici este locul să menționăm monumentul eroilor din centrul comunei, amplasat într-un mic scuar, amenajat în fața primăriei Schela. A fost realizat în anul 2004⁴⁰ și constă într-un mic ansamblu care are în centru o sculptură în bronz, înfățișând un vultur cu aripile deschise, pe un pedestal înalt, placat cu marmură; pe fața principală a pedestalului, între o cruce (așezată în partea de sus) și un basorelief simbolizând *rugăciunea* (jos) este o placă cu următoarea inscripție: „*Glorie eternă eroilor neamului*”. Monumentul este înconjurat de o jardinieră cu plante decorative și de o împrejmuire joasă și e ridicat pe o platformă cu două trepte. Obiectul e încadrat de două tunuri.

V   **Recomandări cu caracter general pentru lucrările de construcție în comuna Schela din județul Galați**

Cercetările efectuate în vederea întocmirii acestui studiu nu au condus la identificarea unor obiective cu valoare culturală (istorică, artistică și arhitecturală, memorială etc.) care să poată fi recomandate pentru includerea în Lista Monumentelor Istorice. Prin urmare, documentație va formula doar o serie de recomandări cu caracter general, pentru întreaga localitate, în intenția prezervării unui anumit specific arhitectural și urbanistic și o serie de recomandări specifice, pentru cele câteva situațiile particulare:

Pentru intervenții asupra imobilelor din comuna Schela (construcții noi, reparații și modificări, extinderi ale clădirilor existente) trebuie respectate următoarele **reglementări cu caracter general**:

- Intervențiile asupra **construcțiilor cu funcțiuni publice** (primărie, bibliotecă, școli etc.), precum și a edificiilor de cult din comună se vor realiza cu consultarea prealabilă a

---

⁴⁰ Conform unei inscripții gravate pe o placă din marmură, montată pe partea din spate a monumentului: „*Acest monument s-a executat în baza hotărârii 14 / 16. 03. 2004 a consiliului local la inițiativa D-lui Iacov Berceanu Primarul comunei Schela*”.

unui arhitect; se recomandă ca la construcțiile realizate până la jumătatea secolului al XX-lea să se solicite punctul de vedere al personalului cu experiență în protejarea patrimoniului imobil.

- **Amplasarea:** se recomandă respectarea POT și CUT specifice localității și menținerea modului de ocupare a parcelei: retrageri, orientarea față de punctele cardinale, respectiv față de spațiul public, alinierea construcțiilor etc.; amplasarea clădirilor principale va respecta retragerile specifice zonei și raportul cu aliniamentul, respectiv limitele parcelei; amplasarea clădirilor pe aceeași parcelă va ține cont de specificul zonei. Distanțele minime dintre clădiri vor respecta caracterul zonei și vor asigura condiții optime de confort.

- Se conservă **trama stradală**.

- Se recomandă păstrarea **parcelarului existent**; nu se recomandă comasări de parcele, care să permită construirea unor clădiri cu volum mai mare decât media zonei; sunt interzise divizări în urma cărora să rezulte parcele neconstruibile.

- **Regim de înălțime:** înălțimea maximă admisă - P+1 (7m la cornișă).

- **Siluetă:** construcțiile noi vor avea volume simple; se vor evita elemente parazitare. Se recomandă păstrarea gabaritelor specifice zonei, pentru a evita ieșirea din scara în raport cu fondul construit existent.

- **Finisajele** noilor construcții nu vor contrasta cu materialele tradiționale locale. Nu se admite utilizarea betonului aparent, a pereților cortină, a placajelor ceramice, din sticlă sau materiale plastice. Se recomandă utilizarea lemnului, a zidăriei, pietrei, tencuielilor și zugrăvelilor pe bază de var, în culori deschise (alb, crem, bej).

- **Construcțiile noi** vor respecta caracteristicile arhitecturale și urbanistice ale caselor din zonă (modul de ocupare al parcelei, alinierea față de stradă, relația cu vecinii, înălțimea, tipul de acoperire).

- **Raportul plin / gol** va respecta caracterul arhitecturii locale. Se recomandă goluri de uși și ferestre de formă dreptunghiulară sau pătrată; se vor evita alte forme (triunghiulare, trapezoidale, rotunde, poligonale). Tâmplăria nouă va respecta, atât cât este posibil, modelul tâmplăriei locale. Se va evita utilizarea tâmplăriei din PVC la ferestre și uși exterioare, dăunătoare sănătății populației și construcțiilor.

- **Elementele adiacente construcției** (prispă, scări exterioare, stâlpi, balustrade, copertine) vor fi concepute și realizate în spiritul tradiției locale. Se acceptă împrejurimi de tipul celor tradiționale, care nu blochează vederea asupra curților.

- **Acoperișul** va avea o formă geometrică simplă, conformă caracterului arhitecturii locale. Se recomandă șarpante din lemn cu pante cu aceeași înclinație, adaptate

regimului pluvial regional. Învelitoare va fi adaptată tradiției locale. De evitat învelitorile din materiale care imită soluțiile tradiționale.

- **Anexele gospodărești** trebuie să respecte exigențele construcției principale. Nu se admit construcții anexe prefabricate din beton armat aparent, tip „container”, construcții metalice aparente.

Reglementări cu caracter specific pentru comuna Schela:

În ceea ce privește obiectivele de interes local, prezenta documentație enunță următoarele recomandări cu caracter specific:

- Este obligatorie păstrarea clădirilor de cult din comună (Biserica „Prea Cuvioasa Paraschiva” din Schela și biserica „Adormirea Maicii Domnului” din Negrea).
- Nu este permisă demolarea clădirilor religioase menționate mai sus.
- Se recomandă ca intervențiile viitoare asupra acestor clădiri să se realizeze cu consultarea prealabilă a unui personal specializat.
- Se recomandă marcarea sitului arheologic înregistrat în RAN (Situl arheologic de la Schela, cod 77162.01) în Planul Urbanistic General al comunei Schela; situl va fi delimitat prin coordonate și repere topografice și cadastrale. PUG va cuprinde reglementări specifice pentru zona respectivă.

Aceste reglementări vor fi preluate în Regulamentul aferent Planului Urbanistic General al comunei Schela din județul Galați.

Echipa de elaborare:

conf. dr. arh. Valeriu Eugen DRĂGAN – specialist atestat MCC

dr. arh. Ioana Maria PETRESCU

dr. arh. Bogdan Constantin STANCIU

BIBLIOGRAFIE:

Documentele cartografice

Harta teatrului de război din Europa din anii 1828-1829, publicată în 1835 la Sankt Petersburg

Charta Districtului Covurlui, după A. Mănciulescu, inginerul județului, în Pacu, Moise, „Cartea județului Covurlui, note geografice, istorice și îndeosebi statistice”, partea III, Comunele rurale, Tipo-Litografia G. Bălășescu, Galați, 1891

Harta Marelui Stat Major – Ediția provizorie, Scara 1:50.000. Carourile: Galați – an 1892, Coloana Y, Seria XVI; Corbu – an 1892, Coloana X, Seria XVI, Pechea – an 1892, Coloana X, Seria XV

Generalkarte von Mitteleuropa im Maße 1:200.000 der Natur. Carourile 45_45 h, 45_46 h, 46_46 h, 46_45 h, anii 1900-1904

Planul Director de Tragere, întocmit de Institutul Geografic Militar. Caroul 5155, Independența, ridicare din anul 1908, Actualizat nomenclatura după indicatorul alfabetic 1954, Direcția Topografică Militară, Retipărit în anul 1958. Caroul 5156, Lascăr Catargiu, Reprodus de pe Reambularea scara 1:20.000, din anul 1940, Institutul Geografic Militar 1941

Documente de natură juridică

Repertoriul Arheologic Național

Lista Monumentelor Istorice 1992, 2004, 2010, 2015

Legea 5 din 6 martie 2000 privind aprobarea planului de amenajare a teritoriului național

Legea Monumentelor Istorice, LMI 422/18 iunie 2001

Legea nr. 5 din 6 septembrie 1950 pentru raionarea administrativ-economică a teritoriului Republicii Populare Române, publicată în Buletinul Oficial nr. 77 din 8 septembrie 1950

Legea nr. 2 din 16 februarie 1968 privind organizarea administrativă a teritoriului Republicii Socialiste România, publicată în Buletinul Oficial al Republicii Socialiste România nr. 163-165 din 20 decembrie 1968

Metodologia de elaborare și conținutul cadru al documentațiilor de urbanism pentru zone construite protejate

Lucrări generale, studii, articole

Administrațiunea Cassei Bisericii, Anuar 1909, Tipografia Cărților Bisericești, București, 1909

Anuarul „Socec” al României-Mari 1924-1925, Vol. II: Provincia, Editura Socec & Co, București, 1925

Dicționarul statistic al României întocmit pe baza rezultatelor definitive ale recensământului general al populațiunii din 19 decembrie 1912, Vol. I: Argeș – Iași, Institutul de Arte Grafice C. Sfetea, București, 1914

Giurescu, Constantin C., *Principatele Române la începutul secolului al XIX-lea. Constatări istorice, geografice, economice și statistice pe temeiul hărții ruse din 1835*, București, 1957

Indicatorul comunelor urbane și rurale din regatul României, București, Tipografia Statului, 1887

Indicele comunelor României după noua organizare a legii comunale, Imprimeria Statului, București, 1865

Institutul Central de Statistică, *Recensământul general al populației României din 29 decembrie 1930*, Vol. I: Sex, stare civilă, grupe de vârstă, gospodării, infirmități, populație flotantă; Vol. IX: Structura Populației României, Editura Institutului Central de Statistică,

București, 1938

Institutul Central de Statistică, *Recensământul general al României din 1941 6 aprilie. Date sumare provizorii*, f.e., București, 1944

Institutul Central de Statistică, *Îndreptar statistic al județului Covurlui. Rezultatele provizorii ale recensământului agricol și al populației de la 25 ianuarie 1948 și ale Inventarierii întreprinderilor industriale, comerciale și de transport din octombrie 1947*, Monitorul Oficial și Imprimeriile Statului, București, 1948

Lahovari, George Ioan, *Marele dicționar geografic al României*, vol. II, IV, Stab. Grafic J. B. Socecă, București, 1899, 1901

Mehedinți, Ion Lucian, *Monografia comunei Costache Negri din județul Galați, România*, Editura fundației universitare „Dunărea de Jos”, Galați, 2007

Moldovanu, Dragoș (coord.), *Tezaurul Toponimic al României. Moldova*, Vol. I: Repertoriul istoric al unităților administrativ-teritoriale 1772-1988, Editura Academiei Române, București, 1998

Ministerul de Interne, *Împărțirea administrativă a României*, București, Imprimeria Statului, 1926

Năstase, Eugen, *Comuna Schela. Început și evoluție*, Editura InfoRapArt, Galați, 2017

Pacu, Moise N., *Cartea județului Covurlui. Note geografice, istorice și îndeosebi statistice*, Tipo-litografia G. Bălășescu, Galați, 1891

Pacu, Moise N., *Dicționar geografic și statistic al județului Covurlui*, Tipo-litografia I. Schenk, Galați, 1892

Păltănea, Paul, *Schela, comună, cu satele Schela și Negrea*, în *Viața liberă* XIII, nr. 3768, 12 aprilie 2002

Popescu-Spineni, Marin, *România în izvoare geografice și cartografice, din antichitate până în pragul veacului nostru*, Editura Științifică și Enciclopedică, București, 1978

Recensământul general al Populației Românei. Rezultate definitive precedate de o introducere cu explicațiuni și date comparative de L. Colescu, Institutul de arte grafice „Eminescu”, București, 1905

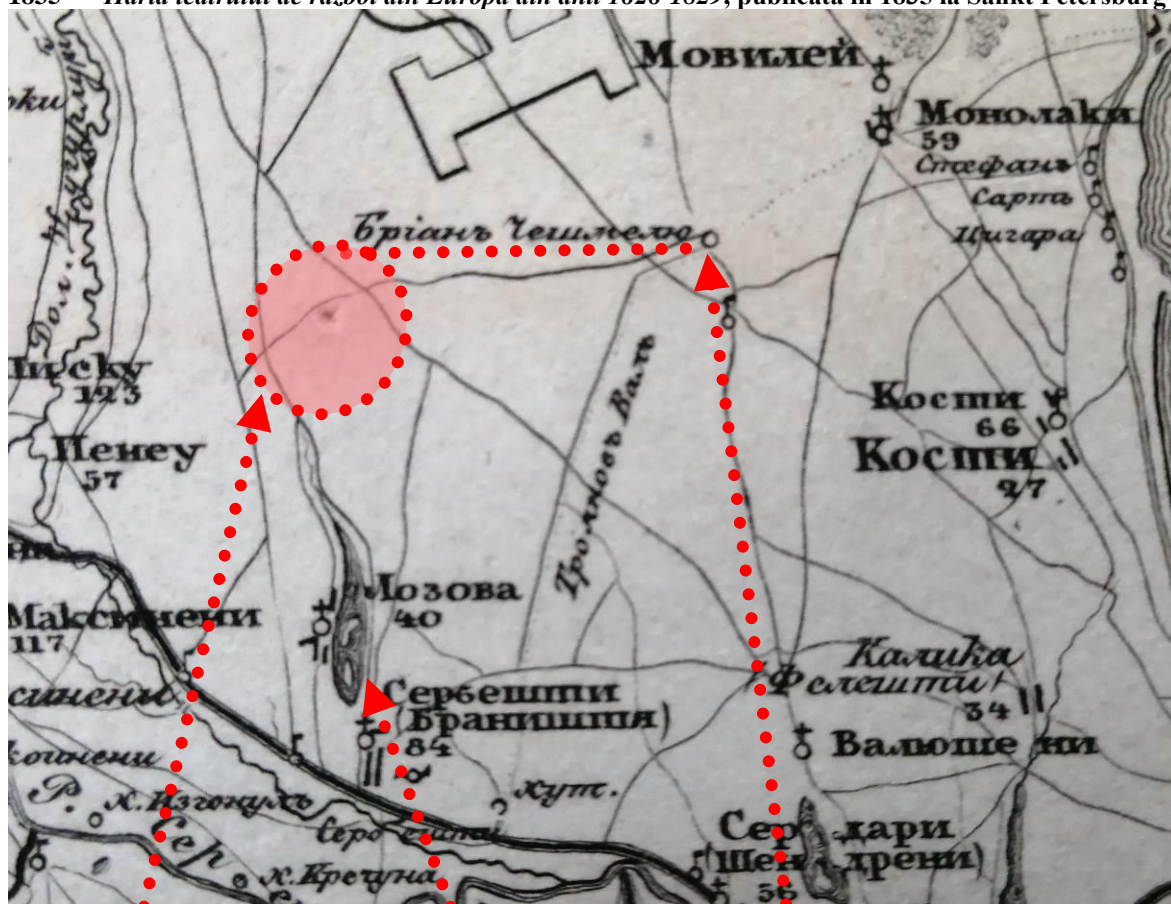
Sora, Andrei Florin, *Organizarea administrativ teritorială a Republicii Populare Române: înființarea raioanelor și regiunilor*, în „Anuarul Institutului de Istorie A.D. Xenopol”, an XLIX, 2012, pp. 169-187

Tezaurul Toponimic al României, Moldova, Vol. II, Editura Academiei Române, București, 1992

**STUDIU ISTORIC DE FUNDAMENTARE PENTRU
IDENTIFICAREA OBIECTIVELOR CU VALOARE CULTURALA ÎN VEDEREA
ELABORĂRII PLANULUI URBANISTIC GENERAL AL
COMUNEI SCHELA DIN JUDEȚUL GALAȚI**

Anexe

1835 Harta teatrului de război din Europa din anii 1828-1829, publicată în 1835 la Sankt Petersburg

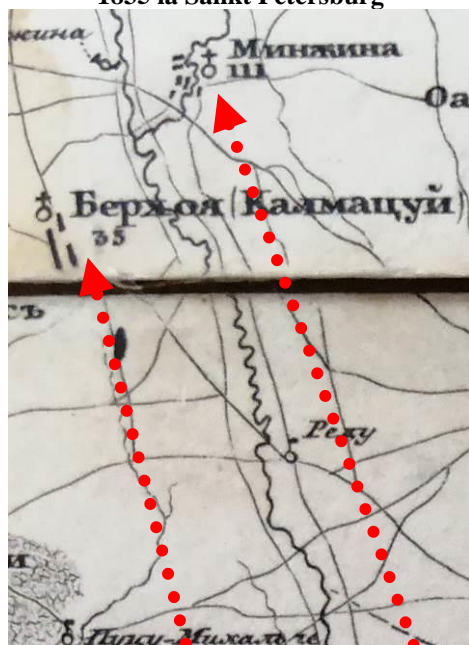

Zona comunei Schela

Balta Lozova

Brian Ceșmeliu, 1-5 case, adică Ibrian-Cișmele

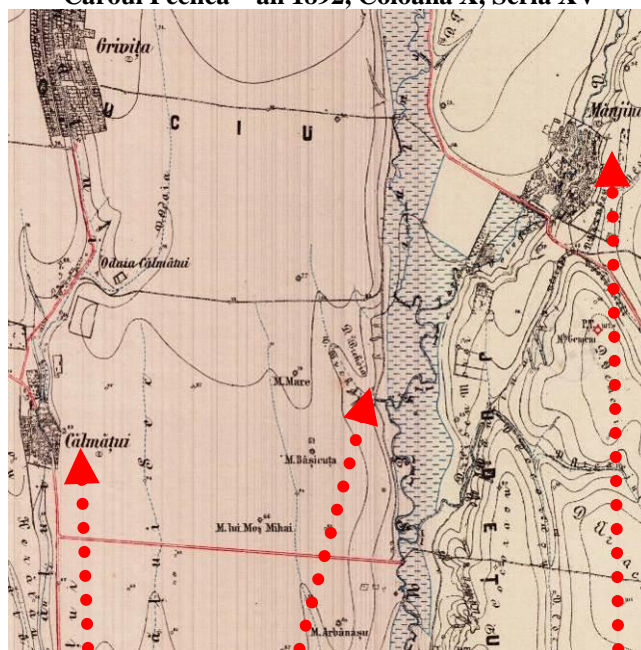
1835 Harta teatrului de război din
Europa din anii 1828-1829, publicată în
1835 la Sankt Petersburg

Berhoea (Călmățui)

Mânjina

1892 Harta Marelui Stat Major,
Ediția provizorie, Scara 1:50.000.
Caroul Pechea – an 1892, Coloana X, Seria XV

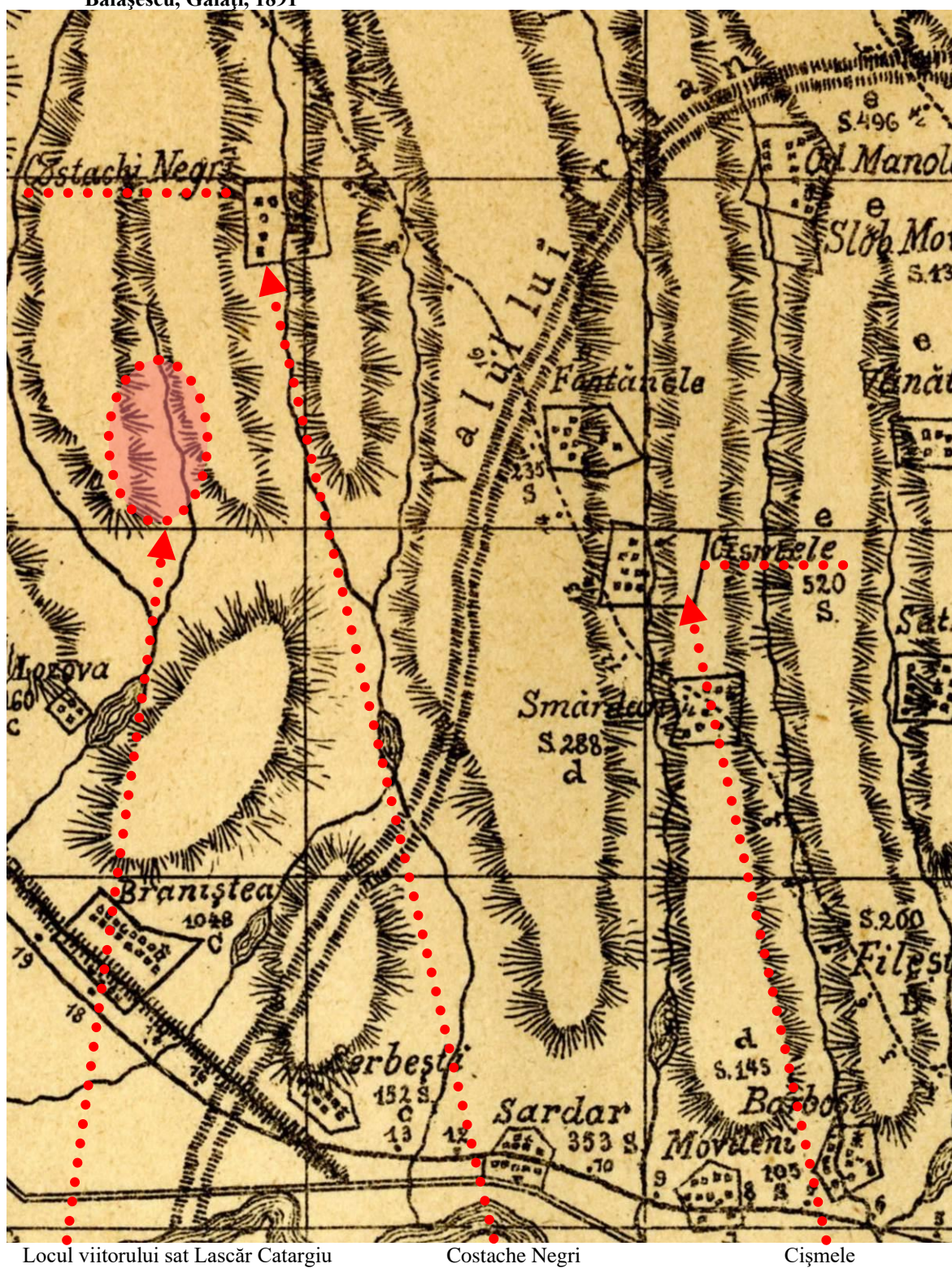
Călmățui

Dealul și Valea Brehoaia

Mânjina

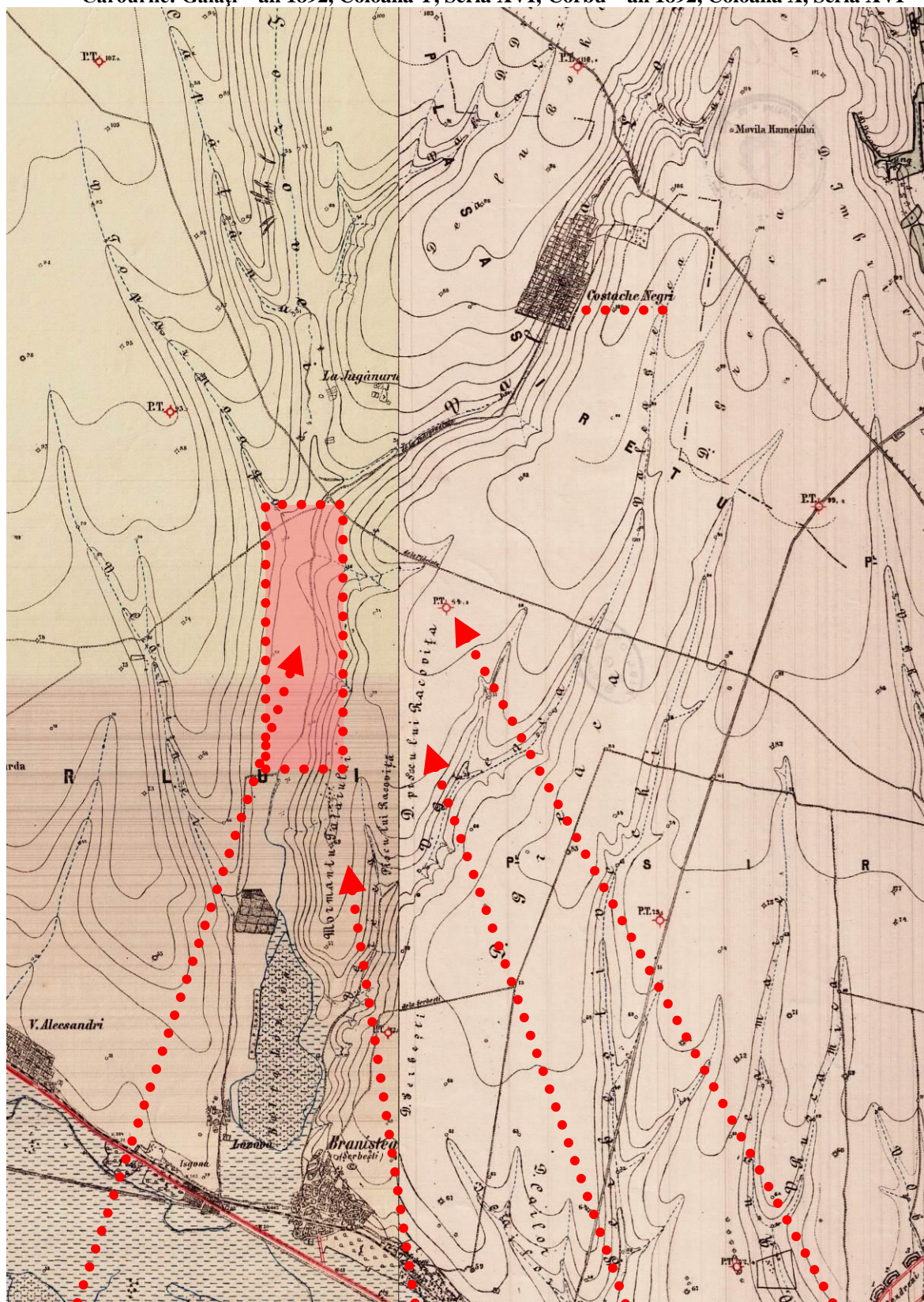
1891 *Harta Districtului Covurlui după A. Mănciulescu, Moise Pacu, Cartea județului Covurlui. Note geografice, istorice și îndeosebi statistice, Partea III – Comunele Rurale, Tipo-litografia G. Bălășescu, Galați, 1891*

1892 *Harta Marelui Stat Major – Ediția provizorie, Scara 1:50.000*

Carourile: Galați – an 1892, Coloana Y, Seria XVI; Corbu – an 1892, Coloana X, Seria XVI

Locul viitorului sat
Lascăr Catargiu

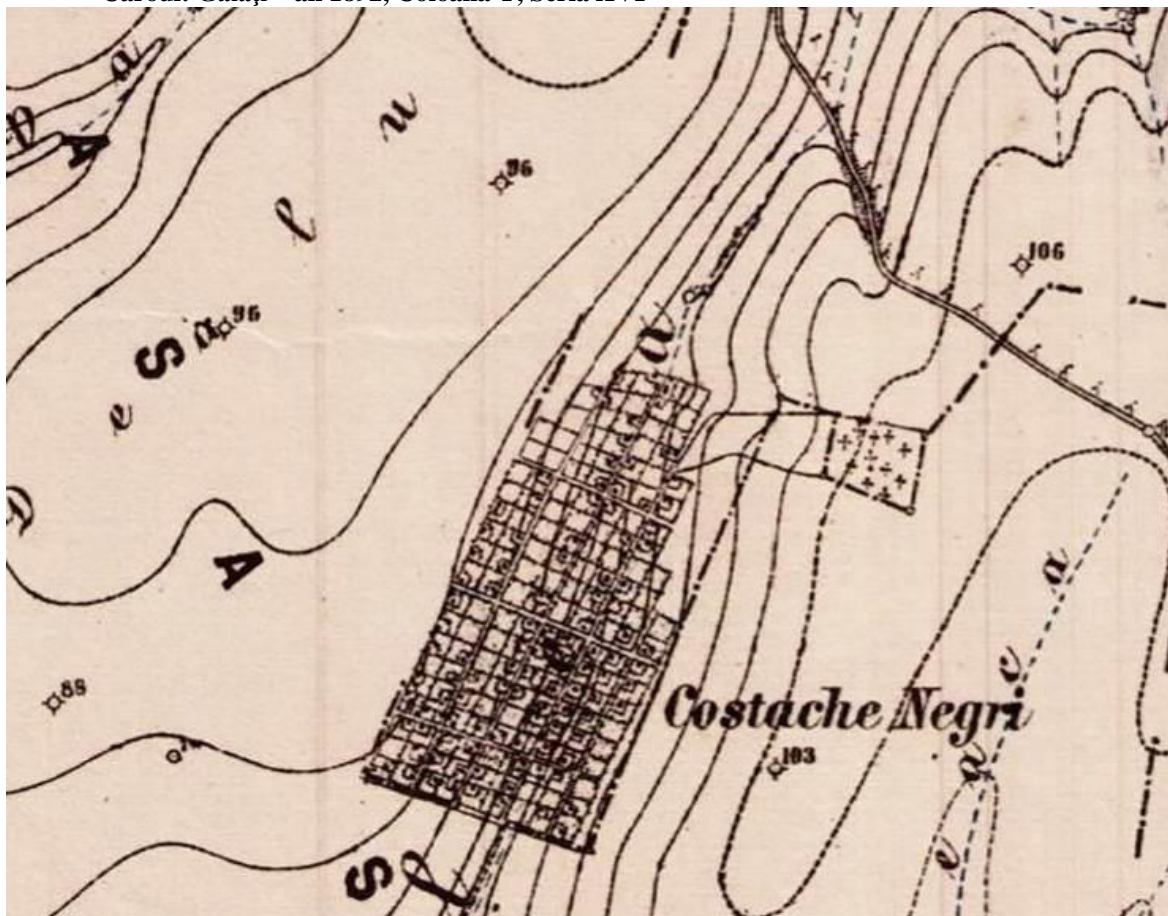
Movila Mormântul
Tătarului

Dealul Piscu lui
Racoviță

Movila Săpata

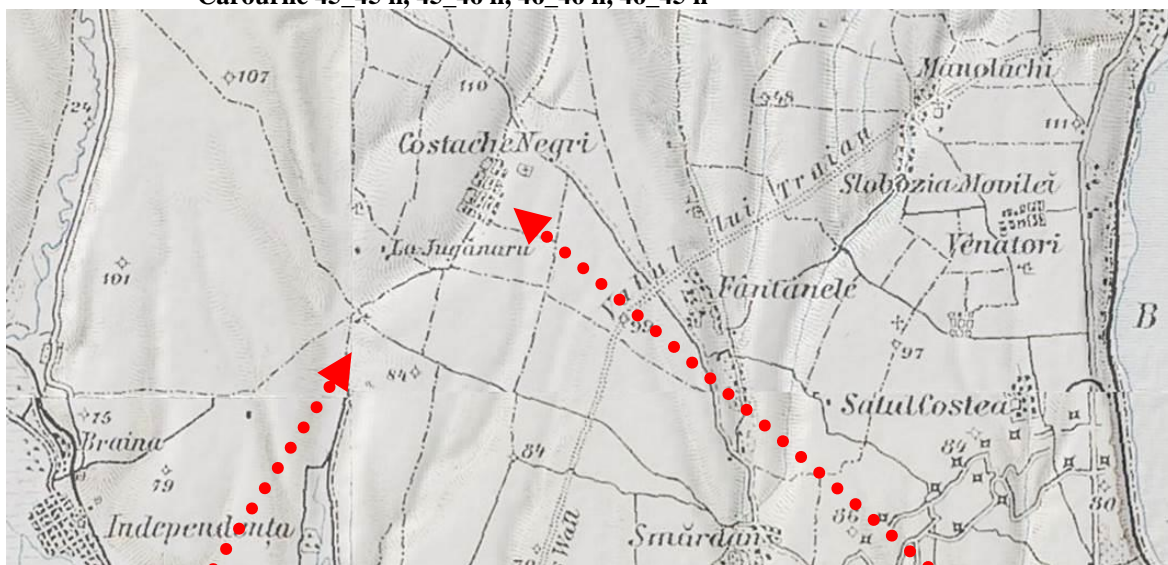

1892 *Harta Marelui Stat Major – Ediția provizorie, Scara 1:50.000*
Caroul: Galați – an 1892, Coloana Y, Seria XVI

Satul Costache Negri, în stadiul de dezvoltare din anul 1892.

1900-1904 *Generalkarte von Mitteleuropa im Maße 1:200.000 der Natur*
Carourile 45_45 h, 45_46 h, 46_46 h, 46_45 h

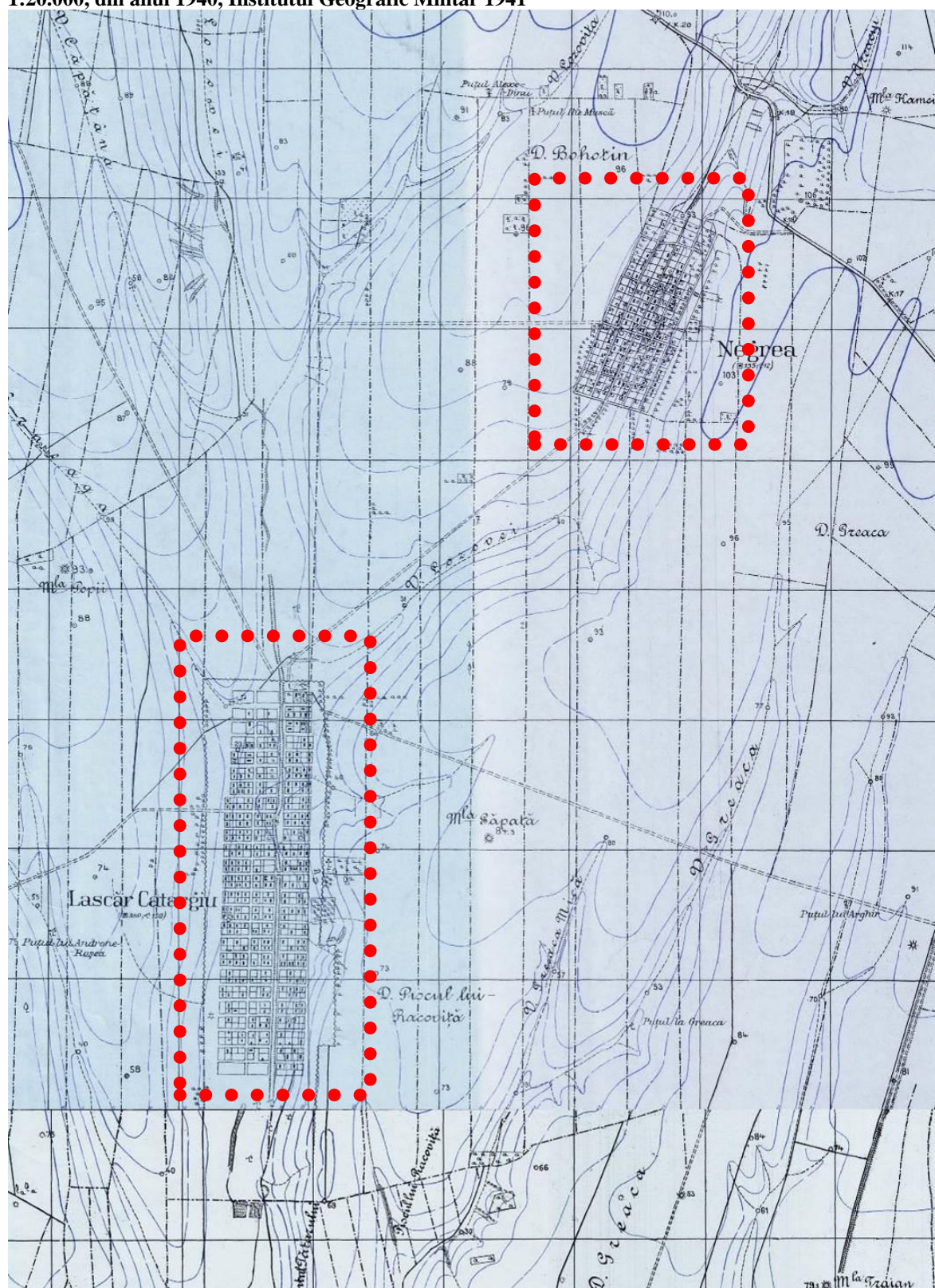

Satul Lascăr Catargiu fiind înființat de curând,
nu este reprezentat pe această hartă.

Satul Costache Negri,
în stadiul de dezvoltare din anul 1900.

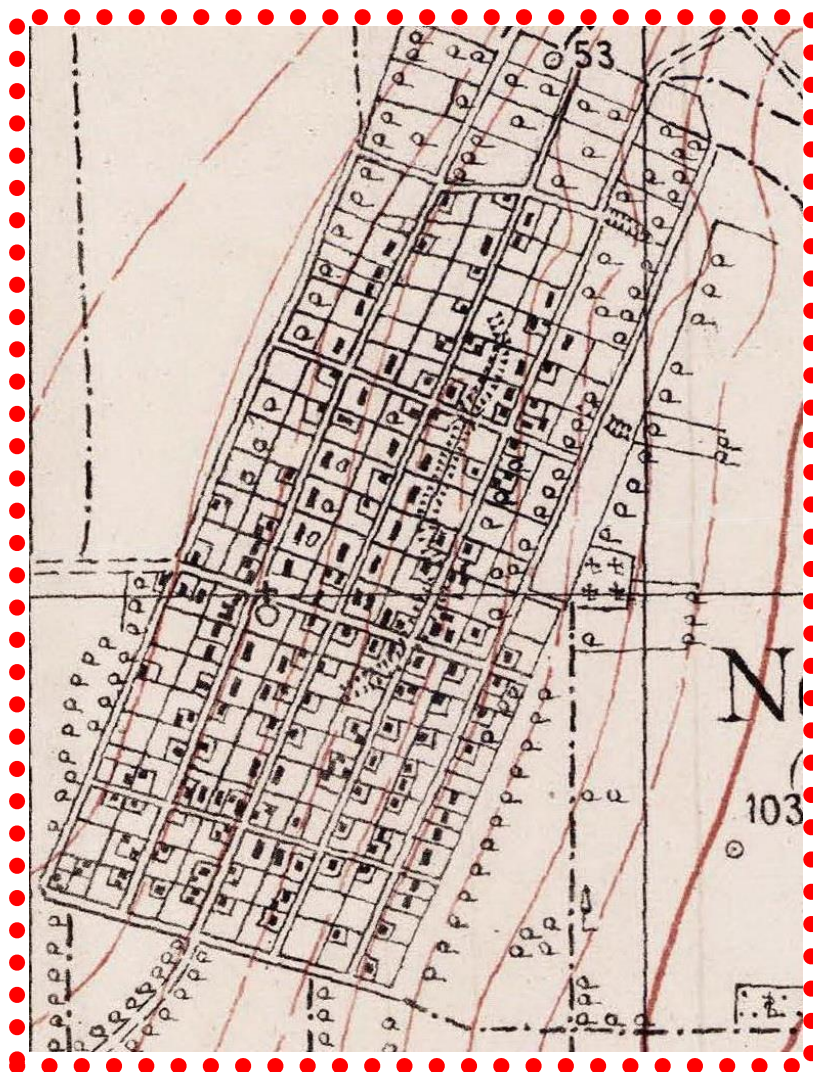
Planul Director de Tragere, întocmit de Institutul Geografic Militar. Caroul 5155, Independența, ridicare din anul 1908, Actualizat nomenclatura după indicatorul alfabetic 1954, Direcția Topografică Militară, Retipărit în anul 1958. Caroul 5156, Lascăr Catargiu, Reprodus de pe Reambularea scara 1:20.000, din anul 1940, Institutul Geografic Militar 1941

Primul plan pe care apare satul Lascăr Catargiu.

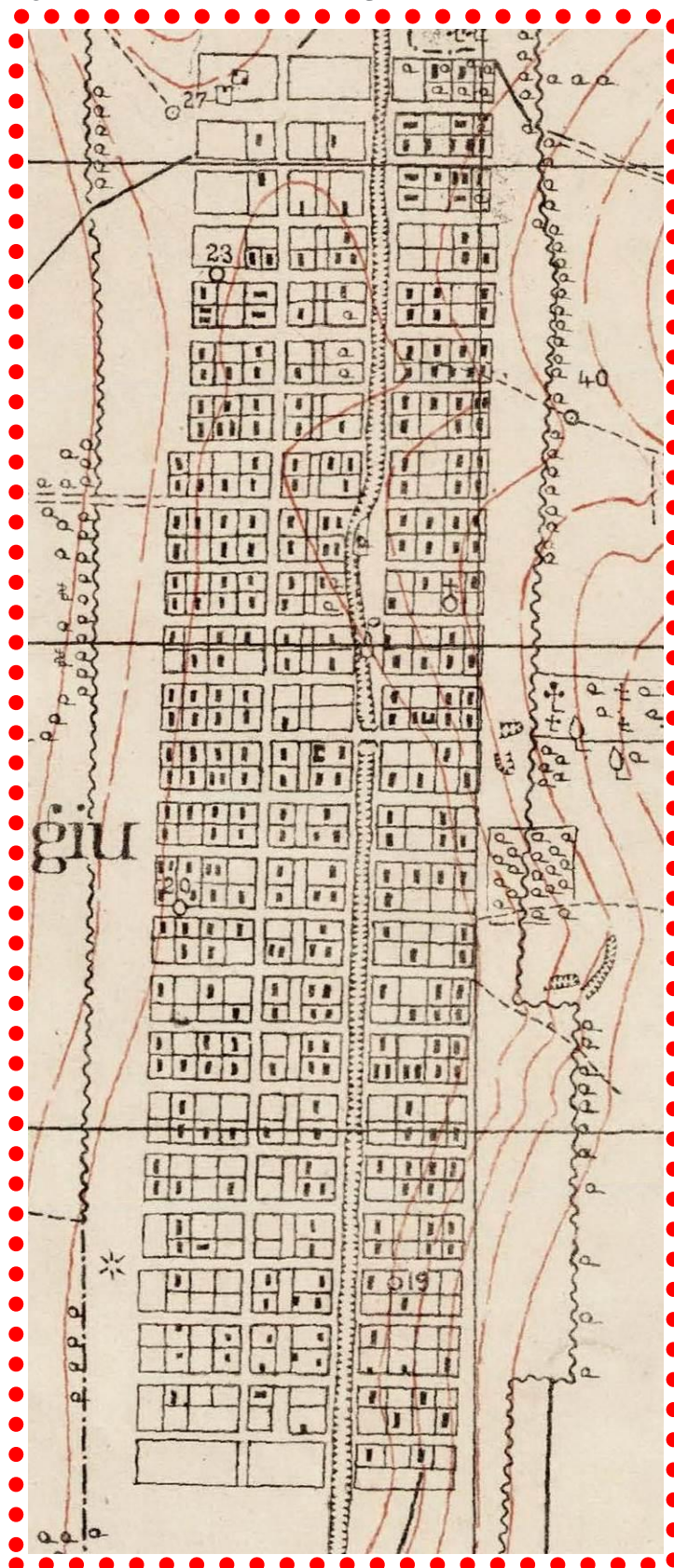

Planul Director de Tragere, întocmit de Institutul Geografic Militar

Satul Costache Negri

Planul Director de Tragere, întocmit de Institutul Geografic Militar

Satul Lascăr Catargiu

Biserica „Sfânta Cuvioasă Paraschiva”, sat Schela, comuna Schela.

Vedere dinspre nord-vest.

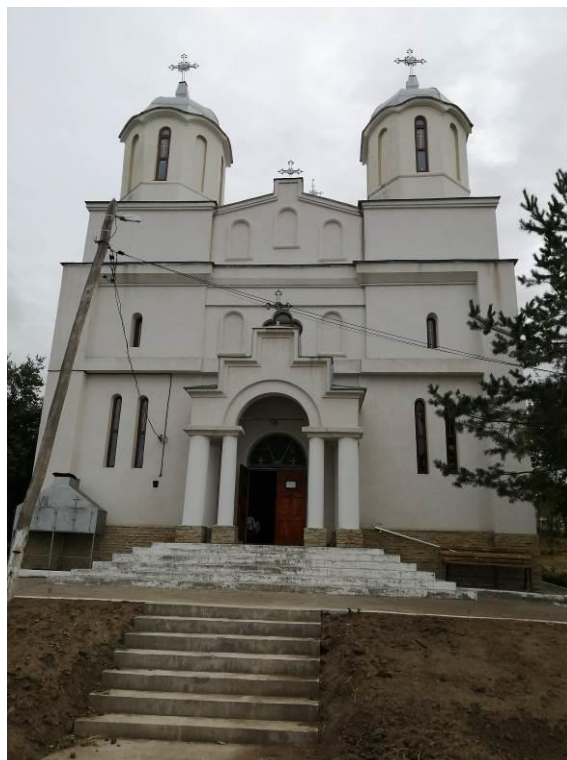
Vedere dinspre nord-est.

Vedere dinspre sud-est.

Vedere dinspre est.

Vedere dinspre vest.

Pisania, în pridvor.

Vedere din pronaos spre naos.

Vedere spre altar.

Pronaos, vedere spre nord-est.

Pronaos, vedere spre sud-est.

Turla de deasupra naosului.

Catapeteasma.

Absida nord a naosului.

Absida sud a naosului.

Vedere din naos spre pronaos.

Cimitirul satului Schela, amplasat la o cotă superioară satului.

În cimitir. Monumentul Eroilor
din cele Două Războaie Mondiale.

Relația vizuală a cimitirului cu satul Schela.

În dreapta imaginii, în vale, se vede biserica.

În centrul imaginii, în vale, se vede biserica.

Relația vizuală a cimitirului cu satul Schela.

Monumentul Eroilor din cele Două Războaie Mondiale, din comuna Schela, amplasat în centrul satului Schela, în spațiul verde amenajat în fața noii primării.

Monumentul a fost construit în anul 2004. În plan îndepărtat, se vede sediul primăriei.

Monumentul Eroilor. Vedere dinspre est.

Monumentul Eroilor. Vedere dinspre sud-est.

Case din satul Schela, comuna Schela

Cea mai bătrână casă din satul Schela, construită la începutul secolului al XX-lea.

Casa este din paianță acoperită, cu stuf.

Biserica „Adormirea Maicii Domnului”, sat Negrea, comuna Schela

Vedere dinspre nord-vest.

Vedere dinspre nord-est. În dreapta imaginii se vede clopotnița bisericii.

Vedere dinspre sud-est.

Altarul, vedere dinspre sud.

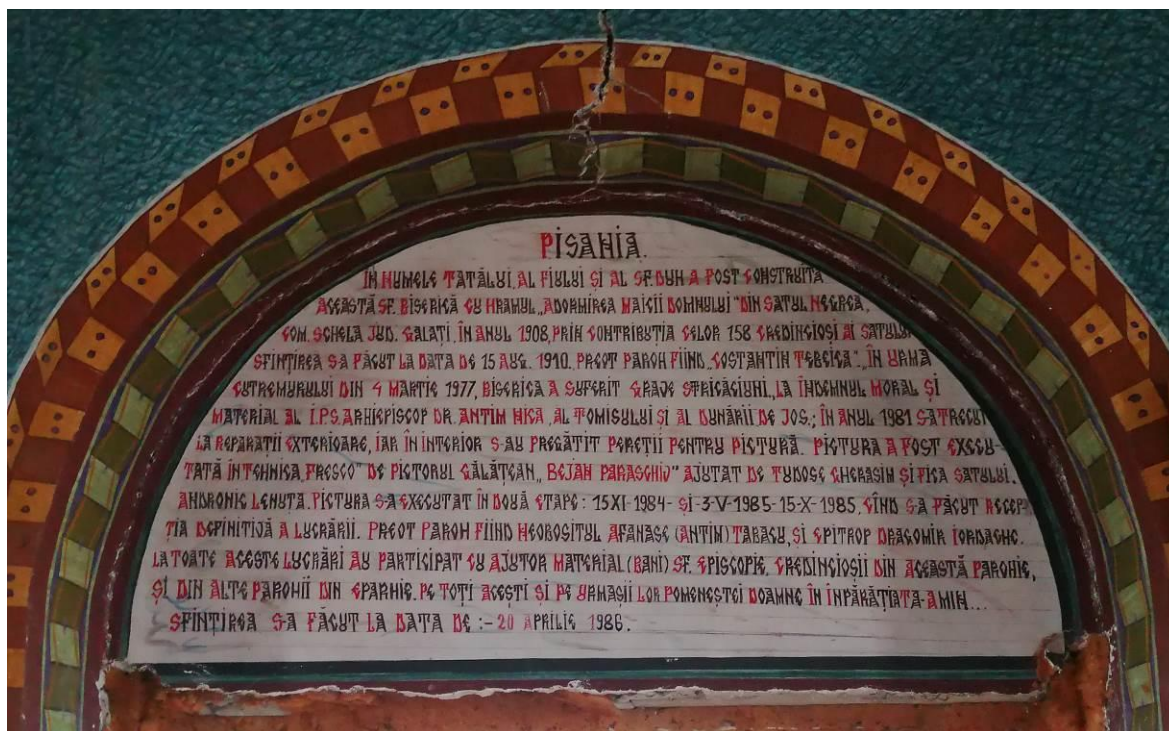

Vedere dinspre sud-vest.
În stânga imaginii, parțial mascat de vegetație,
Monumentul Eroilor din cele Două Războaie.

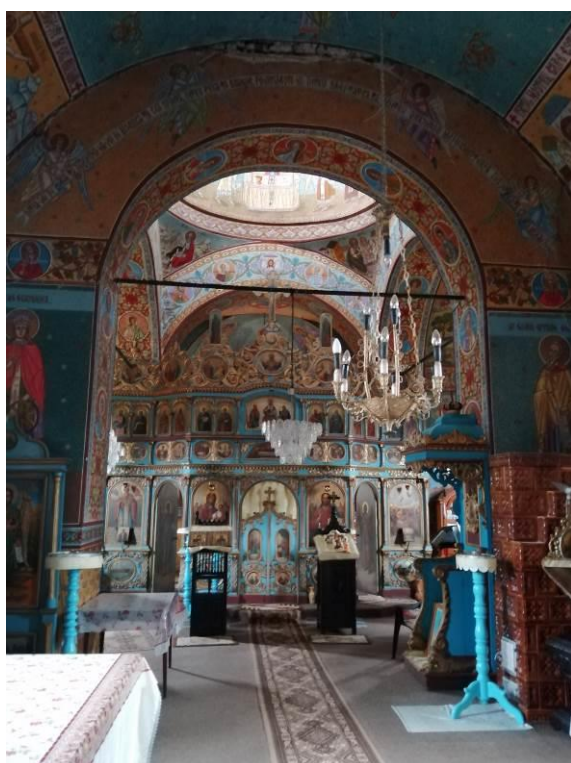

Vedere dinspre vest.

Pisania, peretele vestic al pronaosului, deasupra intrării.

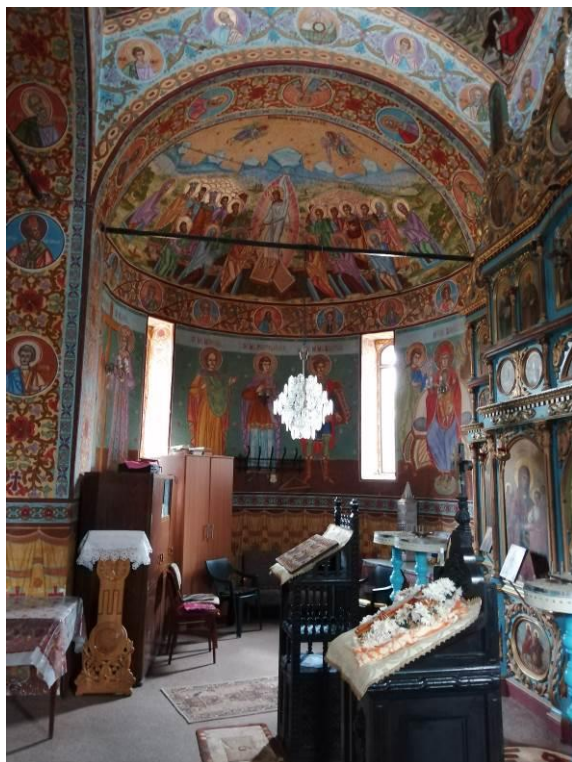

Vedere din pronaos spre naos.

Naos, vedere spre nord-est.

Absida nord a naosului.

Absida sud a naosului.

Turla de deasupra naosului.

Vedere din naos spre pronaos.

Clopotnița văzută dinspre sud.
În dreapta imaginii, parțial mascat de vegetație,
Monumentul Eroilor din cele Două Războaie.

Monumentul Eroilor din cele Două Războaie.

Monumentul Eroilor din cele Două Războaie
și alte cruci comemorative.

Troiță în curtea bisericii, în partea de sud a acesteia.

Cimitirul satului Schela, amplasat la o cotă superioară satului.

Troiță, în drum spre cimitirul
amplasat pe deal.

Relația vizuală a cimitirului cu satul Schela.
Cimitirul este amplasat la o cotă superioară satului.
Vedere din marginea vestică a cimitirului spre satul Negrea.

În partea stângă a imaginii se vede
în vale satul Negrea

